

MLADINA POZIVA NA PROTESTNO DEMONSTRACIJO:

Dovolj je diskriminacije dovolj je protimanjšinske politike

Zveza slovenske mladine, Koroška dijaška zveza, klubi slovenskih študentov na Dunaju, v Gradcu in v Celovcu ter Društvo prijateljev Kladiava so se odločili, da za konec šolskega leta pripravijo v Celovcu protestno demonstracijo, s katero hočejo domačo in mednarodno javnost opozoriti, da je dovolj diskriminiranja koroških Slovencev, da je dovolj protimanjšinske politike.

To poudarjajo omenjene mladinske organizacije tudi v svojem pozivu na protestno demonstracijo, ki bo v sredo 7. julija 1982 ob 13.30 uri pred deželno vlado v Celovcu (Mießtaler Straße). Pravijo, da se protimanjšinska politika koroške deželne vlade v zadnjem času najbolj očitno izraža v ravnanju deželnega glavarja Wagnerja in koroške SPÖ. Pri tem konkretno navajajo Wagnerjev izzivalni govor na

osrednji spominski slovesnosti ob 40-letnici pregnanstva in upora koroških Slovencev in opozarjajo na izrazito protislovensko poročanje zlasti socialistične KTZ v zvezi z nedavno mazaško akcijo na slovenski gimnaziji.

Svoje stališče bo mladina zavzela v protestni resoluciji, ki jo bo sprejela na demonstraciji. Spored pa bo obsegal poleg tega tudi nastope domačih protestnih pevk in pevcev, ki bodo prav tako povedali svoje mnenje k trenutnemu položaju in perečim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Na demonstracijo mladine so vabljeni vsi, ki hočejo skupaj z njo protestirati proti temu, da bi vodilni politiki dežele in države govorili o izpolnjenem členu 7 in o „vzorni“ rešitvi manjšinskega vprašanja, hkrati pa bi se nadaljevalo kričeče diskriminiranje koroških Slovencev. Kajti prav v trenutku, ko stereotipno ponavljajo neresnične trditve, da je sožitje na južnem Koroškem „brez problemov“, se ponavljajo in množijo primeri očitnega kratenja pravic, ki so nam zajamčene v državni pogodbi in drugih mednarodnih dokumentih.

Naj gre za odrekanje enakopravnosti našemu jeziku pri deželnih šolskih oblasteh (o novem primeru take uradne diskriminacije poročamo na 2. strani današnje številke — op. ured.), pri železnici, v občinah in šolah ali kjerkoli drugod — povsod se sklicujejo na zakon o narodnih skupinah in ga s tem sami kvalificirajo kot tisto, kar v resnici je: instrument za prikrajševanje in odrekanje narodnostnih pravic, torej sredstvo legalizacije načrtnega raznarodovanja in asimilacije koroških Slovencev. Tega dejstva ni mogoče sprevreči v nasprotje, pa naj se Wagner še tako samodopadljivo baha, da je ta zakonodaja mednarodno „zavarovana in priznana“, saj dobro vemo, kako so bili tisti diplomati, ki so jo baje pohvalili, o njej informirani enostransko in pristransko. Vendar je mednarodno priznana načelo, da merodajno sodbo o manjšinskih zakonih daje le prizadeta manjšina, nikakor pa ne tisti, ki je te zakone sklenil proti njeni volji in v njeno škodo.

Na očitni protimanjšinski značaj sedanje zakonske ureditve smo že nešteto opozarjali in navajali konkretne primere, ki nedvoumno dokazujejo, da ta ureditev ni v našo korist marveč nasprotno v našo škodo. To pa je tudi vzrok, da jo vključno s svetovetom dosledno odklanjamo ter slej ko prej vztrajamo pri takšni rešitvi, ki bo odgovarjala črki in duhu člena 7 in kot taka ustvarila pogoje za obstoj in razvoj naše narodne skupnosti na celotnem ozemlju njene avtohtone naselitve. Pri iskanju take rešitve smo vsakčas pripravljene konstruktivno sodelovati, ker se zavedamo, da je tako rešitev možno doseči le v enakopravnem dialogu med pristojno vlado in prizadeto manjšino.

Vodstvo ZSO je obiskalo generalni konzulat SFRJ v Celovcu

Člani novega vodstva Zveze slovenskih organizacij na Koroškem so minuli teden nadaljevali svojo predstavitev z obiskom generalnega konzulata SFRJ v Celovcu, kjer jih je sprejel generalni konzul Marko Kržišnik v navzočnosti konzulov Alfonza Naberžnika in Zarola Šandorja ter vicedkonzula Svetislava Popoviča.

Predstavniki ZSO — v delegaciji so bili člani izvršnega odbora, vodil pa jih je predsednik dipl. inž. Feliks Wieser — so v pogovoru seznanili generalnega konzula in njegove sodelavce s sklepi nedavnega občnega zbora in stališči vodstva ZSO do aktualnih narodno-političnih vprašanj in drugih družbenih problemov južne Koroške. Boj za izpolnitev narodnostnih pravic, zagotovljenih v členu 7, so označili kot tisto vez, ki bo slej ko prej združevala vse koroške Slovence.

Generalni konzul Kržišnik je čestital predstavnikom ZSO k njihovi izvolitvi ter jim zagotovil podporo matičnega naroda in vseh jugoslovanskih narodov ter narodnosti v boju za popolno narodno enakopravnost. Pri tem je poudaril, da glede podpore slovenski manjšini v Avstriji ni nobenih razlik med republikami in pokrajinami Jugoslavije.

Predsednik Wieser je ob tej priložnosti dejal, da zagovarja ZSO slej ko prej legitimno sodelovanje manjšine z matičnim narodom in da se naj tisti, ki pri nas napadajo tako sodelovanje, učijo pri svoji lastni manjšini na Južnem Tirolskem. Glede člena 7 pa je poudaril, da je to tisti steber, katerega se bomo koroški Slovenci vedno oklepali, katerega izpolnitev bo Jugoslavija do končne uresničitve vedno zahtevala in katerega mora Avstrija uresničevati in dokončno izpolniti.

Predstavniki koroških Slovencev pri predsedniku SZDL Slovenije

Prejšnji teden je predstavnik obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, ki sta jih vodila predsednika Feliks Wieser in Matevž Grilc, v Ljubljani sprejel novi predsednik SZDL Slovenije Franc Selinc. Sprejem je pomenil za predstavnike koroških Slovencev hkrati tudi slovo od dosedanjega predsednika SZDL Mitje Ribičiča.

Na srečanju, ki se ga je udeležil tudi bivši predsednik ZSO Franci Zwitter, so se predstavniki obeh organizacij pogovarjali z Mitjem Ribičičem in Francem Selincem o aktualnem političnem položaju slovenske narodne skupnosti v Avstriji ter jima tolmačili svoja prizadevanja za izpolnitev zakonitih pravic koroških Slovencev. Zastopniki matičnega naroda so tudi ob tej priložnosti naglasili, da uživajo prizadevanja slovenske manjšine slej ko prej polno podporo domovine matičnega naroda.

Delegacija SKGZ v Sloveniji

Minuli petek so se z bivšim in novim predsednikom SZDL Slovenije srečali tudi predstavniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze iz Tržaške, Gorziške in Videmske pokrajine, ki jih je vodil predsednik Boris Race. Z Mitjem Ribičičem in Francem Selincem so se pogovarjali o perečih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in posebej o naporih za sprejetje zakona o globalni zaščiti Slovencev. Kakor prejšnji dan predstavnike koroških Slovencev pa sta Ribičič in Selinc tudi delegacijo SKGZ seznanila z aktualnim položajem v Jugoslaviji ter s stališči SFRJ do žgočih mednarodnih problemov.

Bil nam je učitelj in ostal nam bo vzor

Ob smrti Lovra Kramerja

„Skoraj ne mine mesec ne teden...“ — s temi besedami je navadno začel svoj kratki, vendar globoko občuteni govor, ko se je skozi desetletja na pokopališčih širom vsega tistega ozemlja, ki mu je nacizem z zločinsko izselitvijo slovenskih družin pred štiridesetimi leti neizbrisno zarisal meje, poslavljaj od svojih nekdanjih sotrpinov ter jim v imenu Zveze slovenskih izseljencev izrekal poslednjo zahvalo za njihovo trpljenje in njihovo zvestobo. Sedaj se je končala njegova življenjska pot, zamrl je njegov glas in v nedeljo smo ga v Škofjicah izročili domači zemlji, ki jo je neizmerno ljubil in ji ostal zvest vse življenje, tudi v težkih letih pregnanstva.

Lovro Kramer si je s požrtvovalnim in nesebičnim delom na narodno-političnem, kulturnem, gospodarskem in komunalnem področju tako v lokalnem merilu kot tudi na ravni osrednjih organizacij pridobil trajne zasluge. Kot viden izraz priznanja in hvaležnosti za ta njegov ogromni prispevek mu je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem podelila svoje Priznanje ZSO, Slovenska prosvetna zveza ga je odlikovala z Drabosnjakovim priznanjem, Zveza slovenskih zadrug se mu je oddolžila s Priznanjem dr. Valentina Janežiča v srebru in kot najvišje odlikovanje Slovenije je še letos aprila prejel Zlato odličje Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Neminljiva spomenik pa si je postavil zlasti v srcih bivših pregnancev, ki so se mu za njegovo dolgoletno zastopanje njihovih interesov zahvalili s tem, da so ga izvolili za častnega predsednika Zveze slovenskih izseljencev.

Bil je mož kremenitega značaja in obenem človek mehkega srca. Odlikovali so ga preprostost, duhovitost, odločnost in dobrosrčnost: bil je mali kmet in se je moral s trdim delom prebijati skozi življenje, toda s pomočjo nadarjenosti in požrtvovalnosti je postal velik kot človek, ki je bil pripravljen pomagati sočloveku in ustvarjati za skupnost. Ne da bi se izneveril svojemu prepričanju, je vedno prožil roko sprave in govoril besedo sporazumevanja. S svojimi bogatimi izkušnjami nam je bil učitelj in ostal nam bo vzor — v tem smislu ga bomo ohranili v častnem in hvaležnem spominu!

Kongres ZKJ v Beogradu

V beograjskem centru Sava se bo jutri začel 12. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo trajal do torka. Na njem bodo sodelovali delegati in gostje iz vseh republik in pokrajin, navzoči pa bodo tudi visoki predstavniki komunističnih partij in delavskih gibanj iz številnih tujih držav.

To bo prvi kongres jugoslovanskih komunistov po smrti nepozabnega voditelja partije in države Josipa Broza Tita, obenem pa bo zasedal v času, ko se jugoslovanski narodi borijo z velikimi gospodarskimi težavami, medtem ko v svetu poleg splošne gospodarske krize bremenijo človeštvo tudi čedalje bolj upravičene skrbi za mir.

Tako je pričakovati, da bo beograjski kongres temeljito obravnaval vse te pojave tako notranjega kot mednarodnega značaja ter izoblikoval smernice, po katerih bo Jugoslavija v prihodnjem obdobju iskala rešitve svojih lastnih problemov in kot doslej aktivno prispevala tudi k razreševanju svetovnih vprašanj. Pri tem se bo kongres ZKJ lahko opiral na ugotovitve in navodila, ki so bila sprejeta v zadnjih tednih in mesecih na kongresih v posameznih republikah in pokrajinah.

ZVEZA SLOVENSKE MLADINE

vabi na

mladinski festival

KI BO V SOBOTO 26. 6. 1982
pri ŠOŠTARJU v Globasnici.

Nastopajo:

- Marijan SMODE, Rihard VEJNIK in drugi.
- Za ples bo igral znani vokalno instrumentalni ansambel NOVI KVIK

Vstopnina 35 šilingov

Prisrčno vabljeno!

Nov primer uradne diskriminacije koroških Slovencev in njihovega jezika

Pred nedavnim je — kakor smo v našem listu že poročali — veččlanska delegacija Deželnega šolskega sveta za Koroško, ki so ji pripadali tudi predstavniki treh v deželnem zboru zastopanih strank, obiskala Slovensko Primorje, kjer je bila seznanjena s tamkajšnjim manjšinskim šolstvom. Med svojim bivanjem na obalnem območju so predstavniki koroških šolskih oblasti lahko spoznali, kako v Sloveniji uresničujejo sistem šolstva narodnosti in predvsem kako vzgajajo mladino za sožitje večinskega naroda z narodnostno skupnostjo.

Kakor pred dvema letoma v Prekmurju, kjer na mešanem območju živijo pripadniki slovenskega naroda in madžarske narodnosti, tako so koroški šolniki letos spoznali ureditev na območju, kjer živi poleg Slovencev italijanska narodnost. Medtem ko je v Prekmurju uvedena obvezna dvojezična slovensko-madžarska šola za vse otroke prizadetih občin, na obal-

nem območju delujejo tako slovenske kot italijanske šole, vendar se učenci v slovenskih šolah obvezno učijo italijanskega jezika oziroma učenci v italijanskih šolah slovenskega jezika, s čimer dobivajo osnove za dvojezično sporazumevanje, spoznavanje kulturnih in drugih vrednot obeh narodov ter za poglobljanje medsebojnega sožitja. Pri tem pa vzgoja ne temelji le na učenju jezika, ampak tudi na drugih izobraževalnih programih, ki navajajo pripadnike obeh narodov k prilagajanju na celovitem družbenopolitičnem, gospodarskem in kulturnem področju.

Iz poročil o obisku povzemamo, da so morali zastopnikom koroških šolskih oblasti „večkrat razložiti“, da število pripadnikov italijanske narodnosti ni pomembno za uvedbo pouka v italijanščini, ampak da imajo pripadniki narodnosti na narodnostno mešanem območju v vsakem primeru (ne glede na število) po ustavi in statutih zagotovljeno izobraževanje v svojem

jeziku, in to od vrta do vključno srednje šole. V tukajšnjih poročilih pa je še navedeno, da je bil pri pogovorih v središču veliki pomen dvojezičnega pouka za razvoj etničnih manjšin, „pri čemer je bilo opozorjeno tudi na priznane uspešno uresničevanje številnih ukrepov na območju dvojezičnega šolstva na Koroškem“.

Kako je v resnici s tem „uspešnim uresničevanjem“, so se predstavniki šolskih oblasti Slovenije lahko sami prepričali, ko so lani obiskali Koroško in si tukaj ogledali ureditev manjšinskega šolstva. Na sadove tega „uspešnega uresničevanja“ je bilo v našem listu že pogosto opozorjeno, nekaj konkretnih primerov je bilo omenjenih tudi v zadnji številki. Predvsem pa smo koroški Slovenci že ponovno morali ugotoviti, da na pristojnih mestih v prvi vrsti manjka potrebno razumevanje za potrebe manjšine, da je odnos do teh potreb vse prej kot pozitiven, kar prihaja zlasti do izraza v dejstvu, da se reševanja konkretnih vprašanj ne lotevajo z dobro voljo in naklonjenostjo, marveč nasprotno s formalističnim pristopom, ki se ne ustavi niti pred kričečo diskriminacijo.

To velja tudi za deželni šolski svet, katerega „naklonjenost“ koroškim Slovincem postaja v zadnjem času vedno bolj očitna. Minuli teden sta osrednji slovenski organizaciji ponovno dobili vrnjeno v slovenščini napisano vlogo za utemeljitvijo, da je ne morejo obravnavati, ker ne odgovarja določilom odredbe zvezne vlade od 31. 5. 1977, s katero so bila določena sodišča, upravne oblasti in drugi uradi, pred katerimi je slovenščina dodatno k nemščini pripuščena kot uradni jezik. Z drugimi besedami spet primer, ki dovolj prepričljivo dokazuje, kako „širokogrudna“ je v resnici tako imenovana sedmojuljska zakonodaja, kako „vzoren“ je zakon o narodnih skupinah, ki ga nam ponujajo in vsiljujejo kot največjo pridobitev: v resnici je ta zakonodaja kričeča diskriminacija ne pa pravična rešitev!

Sicer pa bi deželni šolski svetu v tej zvezi le radi zastavili vprašanje, kje naj koroški Slovenci potem vlagamo vloge v svoji materinščini, če ne pred deželnimi oblastmi, ki so pristojne za celotno naše ozemlje, torej tako za občine, ki jim „vzorni“ zakon blagovolj priznati dvojezičnost, kot tudi za vse ostale občine, v katerih avtohtono živijo Slovenci, pa nam ta zakon diskriminatorno omejuje enakopravnost. In še ugotovitev, da sta osrednji organizaciji legitimno predstavništvo Slovencev na celotnem ozemlju in zato zavračanje njunih v slovenščini pisanih vlog dejansko pomeni uradno kratejnost ustavno in mednarodnopravno zagotovljenih pravic!

Tudi na tem primeru vidimo, kako neutemeljene in neresnične so trditve, da je južna Koroška „brez problemov“.

PRI BAZOVICI NAD TRSTOM:

Partizansko srečanje v duhu antifašizma in želje po sožitju

Na bazoviški planoti, kjer je nasilje italijanskega fašizma terjalo prve slovenske žrtve, se bo danes začel tretji mednarodni partizanski miting, ki ga prireja združenje partizanov Italije ANPI ob sodelovanju Zveze združenj borcev NOV Slovenije. Prireditelj, ki bo trajala tri dni in bodo sodelovali predstavniki borčevskih organizacij in kulturniki Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške, sovpada s pomembnimi jubileji: obletnico padca italijanskega fašizma, 40-letnico ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad, 15-letnico prvega mednarodnega partizanskega tabora in ne nazadnje 10-letnico ustanovitve Tržaškega partizanskega pevskega zbora „PINKO TOMAŽIČ“.

Prvenstveni namen prireditve je seveda povezava bivših protifašističnih borcev v današnjih antifašistov in sploh demokratov treh sosednjih dežel v skupni manifestaciji antifašističnega duha in želje po sožitju. V tem okviru bodo še posebej poudarili tudi zahtevo po pravični zakonski zaščiti slovenske narodnostne skupnosti tako v Furlaniji-Juljski krajini kakor na Koroškem, s tem pa potrdili voljo po kar najbolj sosedskih odnosih med Italijo, Jugoslavijo in Avstrijo.

Tridnevni spored bo obsegal med drugim predvajanje partizanskih filmov, razstavo o Pinku Tomažiču, pevske in druge kulturne nastope ter športna tekmovanja. Višek bo dosegel v nedeljo popoldne, ko bodo na zaključni prireditvi nastopili partizanski pevski zbori iz Trsta, Ljubljane in Celovca, otroški zbor kulturnega društva Prosek-Konovel in italijanski zbor „Tina Modotti“ iz Trsta ter pihalni orkester iz Zagorja ob Savi in orkester Tržaškega partizanskega zbora. K vsebinski izpovedi prireditve pa bodo dali svoj prispevek tudi predstavniki borčevskih organizacij treh sosednjih dežel.

„Neposredna demokracija“ še ni nujno neposredno odločanje ljudstva

Čedalje pogosteje šepetajo in tožijo v svojih vrstah člani socialistične stranke, da je SPÖ — da si zagotovi zmago pri predsedniških volitvah — „neznačajno“ ravnila, ko je prvič v zgodovini postavila za svojega kandidata nečlana Kirchschrägerja. Take tožbe postajajo toliko bolj razumljive in tudi upravičene, kolikor pogosteje in glasneje se predsednik Kirchschräger v zadnjem času izvahlja k perečim vprašanjem notranje politike, kjer se prav nič ne ozira na kako strankarsko pripadnost — ki njega seveda ne veže — in čestokrat zastopa drugačna stališča, kot jih ima vladajoča stranka.

Tako se je zgodilo tudi minuli teden, ko je v pogovoru z nekim avstrijskim tednikom zastopal mnenje, da bi bilo sistem tako imenovane „neposredne demokracije“ treba še izgraditi. Predvsem naj bi prišlo po-

gosteje do ljudskih glasovanj, kot jih predvideva avstrijska ustava; posebej je to predlagal za primere, kadar bi kako ljudsko zahtevo podpisalo okoli 25% volilnih upravičencev. S tem je jasno namignil na izid zadnje ljudske zahteve konferenčnega centra na Dunaju in to je bila seveda voda na mlin ljudske stranke, ki je še enkrat podkrepila svojo zahtevo po ljudskem glasovanju o tem vprašanju.

Pojem „neposredna demokracija“ je trenutno gotovo vabljivo geslo za politične stranke, ki v parlamentu po pravih igrice naše parlamentarne demokracije nimajo odločilne besede: zlorabljanjem tega pojma in v ustavi predvidenega instrumenta se lahko postavljajo v pozo zastopnika neustanih množic in prakticirajo tako imenovano „bližino do državljanov“ (Bürgernahe). Državljana hočejo na ta način prepričati, da se zavzemajo za to, da dejansko lahko sam odloča o vsakem vprašanju dneвне politike.

Toda — ali je to v resnici tako lepo, kot to tolmačijo? Že pri Kirchschrägerjevem predlogu, po katerem naj bi vsaki ljudski zahtevi, ki bi jo podpisala približno četrtnina volilnih upravičencev, sledilo ljudsko glasovanje, je videti, da so stvari v resnici le precej drugačne. Kajti samo ogromen aparat, ki razpolaga z velikimi finančnimi sredstvi, je sposoben, da v tem smislu uspe — torej samo ljudsko glasovanje, za katerega se s tistotnostno zavzame ena izmed velikih strank, ima možnost in izgled, da se uveljavi. S tem pa smo že spet precej daleč od „neposredne demokracije“, ki bi vendar morala v prvi vrsti služiti tistim krogom državljanov, ki se ne čutijo zastopane od nobene stranke in tako tudi nimajo mogočnega protektorja, ki bi želje in cilje teh krogov sprejel za svoje in jih potem z uspehom zastopal. Po drugi strani pa je tudi še nevarnost, da težnje takega ljudskega glasovanja enostavno zvodijo, se pravi zgubijo na pomenu učinkovitosti, ker ostanejo ali postanejo zadeva ene same stranke.

Za medstrankarski boj brez dvoma zadostujejo volitve vsakih nekaj let — izgraditev „neposredne demokracije“ pa je preveč važna zadeva, da bi jo lahko prepuščali mili volji ene od etabliranih avstrijskih strank. Kajti eno je jasno: več demokracije, ki je ljudstvu tako potrebna, mu ne bodo dale stranke, marveč si jo bo moralo ljudstvo samo priboriti, kot že vedno v zgodovini. Saj je vendar jasno in znano, da sedanjim v parlamentu zastopanim strankam ne gre za več demokracije, temveč za več vpliva in oblasti. In v stremljenju, da se obdrži na oblasti, se raje odpovejo načelom in idealom, o katerih morda še govorijo v volilnem boju, ki pa jih po dobljeni zmagi prav gotovo pozabijo — do prihodnjih volitev.

fra-ter

Celovški škof je obiskal svoje sosede

Celovški škof dr. Egon Kapellari je pred kratkim prvič uradno obiskal sosednje škofije v Vidmu ter v Ljubljani in Mariboru. Pri tem je izrazil željo po dobrih sosedskih odnosih ter opozoril tudi na stare vezi, ki družijo vse te škofije.

Med svojim obiskom v Ljubljani, kjer ga je sprejel nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, je škof Kapellari ponovil svojo že ob ustoličenju podano obljubo, da želi biti škof vseh Korošcev, pripadnikov obeh narodov v deželi, pri čemer bo deloval po načelih sprave in sodelovanja v duhu koroške sinode.

Kot tradicionalno vez med ljubljansko in krško škofijo je škof Kapellari omenil vsakoletno romanje slovenskih vernikov k Gospej sveti, medtem ko je v Mariboru pri škofu dr. Francu Krambergerju opozoril na nekdanjo lavantinsko škofijo ter na Mohorjevo družbo in v tej zvezi na škofa Slomška. Pa tudi pri obisku v Vidmu, kjer ga je sprejel nadškof dr. Alfredo Battisti, je nakažal staro povezavo nekdanjega oglejskega patriarhata.

Gospodarska zbornica SRS je dobila novo vodstvo

Na skupščini Gospodarske zbornice Slovenije, ki je prejšnji teden zasedala v Ljubljani, so razrešili dosedanjega dolgoletnega predsednika zbornice Andreja Verbiča ter za novega predsednika izvolili Marka Bulca. Med nadaljnjimi člani izvršilnega odbora, ki so bili razrešeni, je tudi Slavko Beznik, ki je — kakor smo v našem listu že poročali — prevzel poste vodje predstavništva Gospodarske zbornice Jugoslavije v Celovcu.

Novi predsednik Bulc je dejal, da vodstvo zbornice prevzema številne odgovorne naloge, ki so postavljene pred gospodarstvo. Če se jih bomo skupno lotili, je naglasil, bomo lahko s skupnim delom dosegli rezultate. V razpravi so tudi številni diskutanti opozorili na trenutne težave in poudarili potrebo po učinkovitih ukrepih. Pri tem je predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljar ugotovil, da morajo v zaostrenih razmerah vsi in vsak skrbeti in storiti vse za zagotavljanje potrebne proizvodnje in zlasti konveribilnega izvoza — kajti „ohranjanje proizvodnje in povečevanje izvoza sta namreč edini možnosti za uspešno premagovanje težav“.

LANDESSCHULRAT FÜR KÄRNTEN
9010 KLAGENFURT / PARADEISERGASSE 12 / POSTFACH 487 / FERNRUF 81 8 41 - DURCHWAHL

3270/82 15.6.1982
Zi: ... KLAGENFURT, DEN ...
Bei weitem Schreiben bitte Tag und Geschäftsnummer dieses Schreibens angeben

Verordnung des Bundesministeriums für Unterricht und Kunst betreffend Lehrplan der AHS, Begutachtungsverfahren

An den Rat der Kärntner Slowenen
Viktoringergasse 26
9020 Klagenfurt

An den Zentralverband slowenischer Organisation in Kärnten
Gasometergasse 10/1
9020 Klagenfurt

Sehr geehrte Herren!

Ihre in slowenischer Sprache abgefaßte, an Herrn Landesschulinspektor Dr. Alfred Scherhantlin gerichtete Eingabe vom 25. 5. 1982 kann, da sie den Bestimmungen der Verordnung der Bundesregierung vom 31. Mai 1977 über die Bestimmung der Gerichte, Verwaltungsbehörden und sonstigen Dienststellen, vor denen die slowenische Sprache zusätzlich zur deutschen Sprache als Amtssprache zugelassen wird, BGGI. Nr. 307/1977, nicht entspricht, vom Landesschulrat für Kärnten nicht in Behandlung genommen werden. Es wird Ihnen freigestellt, eine den Bestimmungen der zitierten Verordnung entsprechende Eingabe einzubringen.

Hochachtungsvoll
Der Amtsführende Präsident:
Kircher e.h.

F. v. B. G. A.

„Unterkärnten ist nicht mehr Problemgebiet“

biemgebet Kärntens bezeichnet werden. Diese Auffassung vertritt LH. Leopold Wagner in einem Gespräch gegenüber der „kleinen Zeitung“.

VON HEINZ STRITZL
Klagenfurt. — Unterkärnten könne weder in ethnischer Hinsicht noch aus wirtschaftlichen Gründen weiter als Problemgebiet betrachtet werden.

Slavistično-pedagoški seminar na slovenski gimnaziji v Celovcu

Delovna skupnost za slovenščino na višjih šolah tudi letos v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom za Koroško prireja slavistično-pedagoški seminar, ki je v prvi vrsti namenjen profesorjem slovenske gimnazije v Celovcu ter profesorjem slovenskega pouka na višjih in srednjih šolah. Seminar, ki ga bo spet vodil nadzornik dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, bo v prostorih Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, Janzečev trg 1, ter bo trajal od 1. do 3. julija.

Letošnji seminar bo prirejen ob praznovanju 25-letnega obstoja slovenske gimnazije v Celovcu ter bo potekal pod geslom „Duhovna emancipacija slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem“. V tem okviru bodo skušali najti odgovor na vprašanje, v kakšnem obsegu je uspela koroškim Slovincem ob 25-letnem razvoju gimnazije duhovna emancipacija.

Prvi popoldan bo posvečen manjšinskemu šolstvu na Koroškem, pri čemer bo vodja manjšinskega šolskega oddelka vladni svetnik Rudi Vouk obdelal področje obveznega šolstva, nadzornik dvorni svetnik dr. Valentin Inzko pa področje višjih in srednjih šol. Popoldne pa bo sledil prikaz kulturno-prosvetne dejavnosti, ko bosta o razvoju in perspektivah kulturnega dela koroških Slovencev govorila predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj in predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek, medtem ko bosta To-

maž Holmar in prof. Zwitter-Tehovnik še posebej orisala dejavnost na pevskoglasbenem področju oziroma na področju likovne umetnosti.

V petek 2. julija bo najprej dvorni svetnik dr. Franz Hubalek, ravnatelj osrednjega državnega centra za izobraževalni film na Dunaju, govoril o vidikih medijske didaktike ter navedel primere za medijsko vzgojo. Sledilo bo predavanje tržaškega pisatelja Borisa Pahorja o današnjem stanju slovenske kulture, medtem ko bo predsednik Zveze koroških pisateljev Walther Nowotny posebej obravnaval literarno ustvarjanje koroških Slovencev. Z znanstvenimi prizadevanji koroških Slovencev pa se bodo bavili univ. asistent dr. Erik Prunč z inštituta za slavistiko v Gradcu, univ. docent dr. Andrej Moritsch z inštituta za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope pri dunajski univerzi ter ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Avgustin Malle.

Zadnji dan seminarja bo veljal širši avstrijski tematici. Dr. Walter Obermaier iz dunajske mestne in deželne knjižnice bo nanizal kulturno-zgodovinska razmišljanja o pojmu avstrijske ideje, univ. asistent dr. Karl Müller z inštituta za germanistiko salzburške univerze bo govoril o konstituiranju avstrijske literature po letu 1945, univ. prof. dr. Albert Berger z inštituta za germanistiko na celovški univerzi pa bo razčlenil pojem „Avstrijska literatura“.

Tudi na Radišah množičen odziv prireditve SPZ „Pokaži kaj znaš“

Ko je Slovenska prosvetna zveza pred letom dni prvič vabila na prireditve „Pokaži kaj znaš“ v kulturni dom SPD „Danica“ v Šentvidu, je marsikdo podvomil v uspeh take prireditve, saj je to bil povsem nov pristop k oblikovanju sporeda pri katerem ima možnost sodelovanja vsak, ki želi v javnost pokazati kaj zna. Toda kdor tvega, ima tudi možnost do uspeha; in tako je tudi bilo, kajti odzivnost je bila izredno velika, posebno med mladino, kateri je prireditev v prvi

bujanja mladine h kulturnemu udeleževanju. Tako je v teku enega leta SPZ vabila na štiri prireditve „Pokaži kaj znaš“ in s tem zajela skoraj celotno naseljeno področje naše narodne skupnosti na Koroškem.

Preteklo nedeljo je SPZ krog svojih prireditev „Pokaži kaj znaš“, za Šentvidom v Podjuni, Pliberkom in Brncu, sklenila v kulturnem domu na Radišah. Tam je že dolgo pred pričetkom prireditve postalo živahno. Sodelujoči so prihajali z

doma je izrekel dobrodošlico občinstvu, gostom in sodelujočim predsednik domačega Slovenskega prosvetnega društva Ludwig Ogris, ki je izrazil zadovoljstvo nad tem, da je SPZ prišla tudi na Radiše, da mladina še njim pokaže kaj zna; posebno zahvalo je namenil občinstvu, ki je tako množično prišlo na Radiše in s tem prireditvi dalo poseben poudarek. Predsednik Ogris pa je med občinstvom pozdravil tudi nekatere častne goste, med njimi konzula SFRJ v Celovcu Alfonsa Naberžnika s soprogo, višjega vladnega svetnika dr. Pavla Apovnika, predsednika Združenja staršev slovenske gimnazije dipl. trg. Janka Uranka in zastopnika Krščanske kulturne zveze Nužeja Tolmajerja. Med publiko so seveda bili tudi funkcionarji SPZ, podpredsednik Tomaž Ogris, član predsedstva Hanzej Weiss in nekateri člani upravnega odbora.

Če smo prej zapisali, da je že pred pričetkom prireditve in v prostorih kulturnega doma na Radišah postalo živahno, potem to tembolj velja za oder, na katerem se je pričel odvijati spored. Kajti nad sto otrok se je tam zvrstilo. Tako je naša mladina ponovno dokazala, da je treba z njo računati. To velja za najmlajše, ki so šli komaj pet ali celo manj let, kot na primer koražni cicibani otroškega vrtca „Naš otrok“ iz Celovca, in vse sodelujoče do mladincev instrumentalnega ansambla Jožkota Paka iz Kotmare vasi, ki se je predstavil s presenetljivo kvalitetnim igranjem zabavne in narodne glasbe. In to je tisto, kar prireditve „Pokaži kaj znaš“ odlikuje, zlasti njena pestrost in prisrčnost, ki veje iz mladih src, ki v hipu osvojijo pozornost poslušalcev. Zato je kaj takega težko opisati, to je treba doživeti! Navdušenost publike, posebno pa staršev katerih otroci sodelujejo pri sporedu, je enkratna. Zato se marsikdo čudi, da takim prireditvam slovenski oddelek koroškega radia posveča tako malo pozornosti, isto je slišati tudi za RTV Ljubljana, ki bi prav na teh prireditvah lahko posnela mnogo materiala za svoje mladinske oddaje. Res, na Radišah smo doživeli toliko lepega, iskrenega in spodbujajočega. V teh mladih ljudeh smo videli našo bodočnost, zato je njenemu hotenju treba posvetiti vso pozornost.

Na Radišah smo videli, da se prizadevanje SPZ že obrestuje, saj je na ta način pridobila mladino za sodelovanje, občinstvo pa ji je hvaležno za posredovanje tako zanimivega in pestrega sporeda. Mladina je pela muzicirala, igrala, deklamirala in pripovedovala zgodbe. Na prireditvi kajpada ni manjkalo šaljivih trenutkov zaradi katerih smo se od srca nasmejali. To je posebno prišlo do izraza v odkritih pogovorih nastopajočih otrok, katere je s svojo izkušnostjo in igrivostjo predstavljala in spraševala Sonja Ban. Njej je s svojimi hudomušnimi vprašanji pomagal Nužej Wieser. Posebno „napetost“ je povzročilo tekmovanje otrok v napihovanju balonov ter

ugibanju, koliko lešnikov vsebuje košara. Zmagovalca sta si ob tem zaslužila primerne nagrade. Sicer pa je nagrado v nedeljo dobil vsak, ki je nastopil na Radišah, kajti stojnica, obložena v ta namen, ki je hkrati tudi krasila oder, je bila polna znanih lectovih src, igrač in knjig, pripravljenih za sodelujočo mladino.

Po tako uspešno organizirani prireditvi „Pokaži kaj znaš“, se razumljivo zastavlja vprašanje, ali bo SPZ

tudi v prihodnje organizirala kaj podobnega? Takoj smo dobili odgovor: seveda! Tudi v prihodnje bo naša centralna kulturna organizacija vabila na prireditve, na katerih bo mladina imela priložnost predstaviti svoje dosežke ali v petju instrumentiranju, igranju ali drugih oblikah kulturnega delovanja. Prepričani smo, da bo po dosedanjih izkušnjah SPZ spet pripravila privlačno obliko prireditev na katerih bo mladina rada sodelovala.

vrsti namenjena. Tako je prireditev „Pokaži kaj znaš“ v hipu postala popularna. Potom nje smo širom Koroške spoznali mnogo mladih talentov, med katerimi je večina prvič nastopila v javnosti. Prav v tem pa je mikavnost te prireditve, zato Slovenski prosvetni zvezi gre vse priznanje, ker je s tem res krenila na novo pot spod-

vseh strani: iz Celovca, Svinče vasi, Kotmare vasi, Čahorč, Bilčovsa, Borovelj, Sel in še nekaterih krajev celovškega okraja, seveda pa so prišli tudi številni otroci, mladinke in mladinci z Radiš in okolice, da se s svojim nastopom predstavijo občinstvu. Slednje je dvorano radiškega kulturnega doma napolnilo do zadnjega kotička. Uvo-

OTROK IN ŠOLA

Dvojezičnost v šoli

Dvojezičnost na koroških šolah v območju manjšinskega šolskega zakona je v glavnem omejena na dvojezični pouk na prvih treh stopnjah ljudske šole. V nadaljnjih šolskih stopnjah imamo le še nekaj ur slovenskega jezikovnega pouka in še te so največkrat priključene zadnjim dopoldanskim uram rednega pouka. Učitelji in učenci občutijo te ure kot breme ali celo kot kazen, saj se morajo ubadati z napornim delom potem, ko drugi že gredo domov.

Zunanja dvojezičnost je na šolah v območju takomenovanega dvojezičnega šolstva redka izjema. Napis VOLKSSCHULE — LJUDSKA ŠOLA najdemo le na par šolah in to v kakem zakonitu. Poizkus, da bi se vizualna dvojezičnost, to je dvojezičnost za oči, uvedla tudi v notranjosti šolskega poslopja, je že v prvem primeru v Žitavi vasi povzročil prav žalostne spletke. Do videnosti, da je dva več kot ena in da je dvojezično bolje, uradni krogi pač še niso prišli. Vse preveč se bojijo, da bi bilo nemstvo v kakršni koli obliki ogroženo. Slovenec pa naj se po njihovem dobro zave, da ni enakovreden državljani, temveč da je pripadnik manjšine v deželi.

Šola pa danes nikakor ni več ustanova, ki stoji nekeje v sterilnem prostoru. Šola je trikot, ki ga tvorijo učenci, učitelji in starši. Dobra šola je tista, na kateri je povezava med temi tremi živa in čvrsta. Tu pa imajo starši možnost, da uvajajo in urednjujejo dvojezičnost na dvojezični šoli. Imajo pravico, da se poslužujejo slovenščine, ko pišejo opravičila, potvrdila in druge dopise za šolo. Tudi pri občasno potrebnih razgovorih z učitelji se bomo posluževali slovenščine. Z ravnateljem bomo občevali v slovenskem jeziku, saj mora le-ta biti usposobljen za poučevanje in uradovanje tudi v slovenščini. Pravzaprav bi morali imeti starši, ki to želijo, tudi pravico, do dvojezičnega dopisovanja, ki naj bi segalo od raznih pismenih sporočil tja do izstavitve dvojezičnih spravečal.

oto

! PRIJAVITE OTROKE K DVOJEZIČNEMU POUKU !

Poslovali smo se od Lovra Kramerja

Dolga je bila vrsta sorodnikov, znancev in prijateljev, ki so v nedeljo popoldne spremili Lovra Kramerja na njegovi zadnji poti na škofiško pokopališče. Veliko jih je bilo, ki so se s težkim srcem poslovili od uglednega in nesebičnega moža, ki si je s svojim delom na gospodarskem, kulturnem in političnem področju pridobil veliko prijateljev in tudi v vrstah nasprotnikov precej takšnih, ki so ga častili.

Ob odprtem grobu se je v pretresljivih besedah najprej poslovil od Janševega očeta iz Holbič v imenu domačega slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ in v imenu posojilnice in zadruge Herman Jäger. Poslovil se je od ljudskega človeka, ki je bil priljubljen pri vseh slojih v občini. Škofičani ga bodo ohranili v častnem spominu kot dobrega učitelja na kulturnem, gospodarskem in političnem področju, je dejal Jäger.

Na zasluge Lovra Kramerja za vse občane je opozoril ob odprtem grobu župan občine Bürger, ki je bil osební prijatelj umrlega. Imenoval ga je enega zadnjih velikih mož škofiške občine in se spominjal plodnega sodelovanja med njima, ki se je začelo že leta 1954. Predstavil ga je tudi kot vsestranskega človeka, ki se je 42 let trudil v občinskem svetu za enakopravno ravnanje z vsemi občani. Veliko smo se naučili od njega, je s solz-

nimi očmi dejal župan Bürger.

Zastopnik kmetijske zbornice, je čislal Lovra Kramerja kot zaslužnega kmečkega funkcionarja, ki se je kot mali kmet uveljavil v svojem sloju in bil dolgo časa krajevni predstavnik kmetov ter dolga leta zastopnik v okrajni kmetijski zbornici. Poklonil se je pred njim in ga imenoval zadnjega častnega moža v občini.

Njegove zasluge za bivše izseljence je poudaril predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl. Vsem izseljencem je znana njegova odločna drža v teh težkih časih pod nacističnim režimom, s svojo šaljivostjo je Kramer lajšal gorje sotrpinov in vedno spet poudarjal, da se bodo le tisti vrnili, ki bodo vztrajali in ne bodo izgubili upanje v bodočnost. Posebno je Partl še izpostavil njegovo delovanje po osvoboditvi, ko je Janšejev oče, kot podpredsednik, predsednik in nazadnje kot častni predsednik služil

izseljencem. Nikoli ni držal križem rok, vselej je bil na razpolago za narodno delo in ostal bo vedno v našem spominu, je dejal Jože Partl.

Za zasluge v narodnopolitičnem delu, ki jih ima kot bivši član Osvoobodilne fronte, Demokratične fronte delovnega ljudstva, kot odbornik ZSO in SPZ, se mu je zahvalil predsednik ZSO Feliks Wieser in dejal, da so odlikovanja, ki jih je prejel, dokaz za njegova odlična dejanja. Slovensko pesmijo, ki se je razlegala po vsej okolici se je poslovil v imenu vseh koroških Slovencev od umrlega Lovra Kramerja mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba. Pogrebne obrede pa sta opravila v zastopstvu domačega župnika Hotimic iz Loge vasi in Petričič iz Šentilja.

Pred pogrebom pa so se na žalni seji v prostorih škofiške posojilnice spomnili tega zaslužnega narodnopolitičnega delavca zastopnik krajevnih gospodarskih in kulturnih organizacij, zastopniki v ZSO vključenih organizacij in prijatelji. Za domače dejavnike je spregovoril Herman Jäger, Jože Partl pa je v imenu Zveze slovenskih izseljencev in Slovenske kmečke zveze prikazal njegovo življenje. Predstavil ga je kot dolgoletnega sodelavca in predsednika domačega prosvetnega društva, kot moža, ki je bil med obnovitelji škofiške Hranilnice in posojilnice, kateri je potem predsedoval dolga desetletja. Zahvalil pa se mu je tudi za delovanje kot odbornik in podpredsednik Slovenske kmečke zveze. V imenu ZSO in SPZ pa je na žalni seji spregovoril Janko Malle, ki je poudaril politično zrelost in značajnost Lovra Kramerja, ki ni klonil zatiranju ter se vselej boril za narodne pravice.

Poleg drugih izrazov sožalja, ki jih je prejela Zveza slovenskih izseljencev je prejela tudi sledečo brzojavko predsednika Franca Šetince: „Ob smrti dolgoletnega predsednika vaše organizacije, ugledne osebnosti med koroškimi Slovenci tovariša Lovra Kramerja, vam izrekam v imenu predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije in v svojem imenu iskreno sožalje.“

Sorodnikom pa izreka ob tej težki izgubi iskreno sožalje tudi uredništvo in uprava Slovenskega vestnika.

Razstava čajnskega kroga bila samo en dan

V pravo Meko ljubiteljev likovne umetnosti se je za en dan spremenil majhni trg na Zilji - Čajna, kjer je tamkajšnja krajevna skupnost koroškega „Bildungswerka“ pripravila v nedeljo reprezentativno razstavo takoimenovanega „čajnskega kroga“. Pod tem pojmom razume štiri slikarje, ki so dali svoj pečat koroški in avstrijski likovni umetnosti posebno med obema vojnama; to so Franz Wiegeler, Sebastian Isepp, Anton Kolig ter Anton Mahringer. Razen Koliga, ki se je šele pozneje preselil na Čajno, so drugi trije vsi rojeni Korošci, Wiegeler in Isepp pa Ziljana slovenske narodnosti.

Umetnost čajnskega kroga je za svoj čas bila edinstvena v Avstriji in temelji v bistvu na treh vsebinskih področjih: na področju portreta, ki po barvah in risbenem slogu spominja na francoske impresioniste, v mnogovrstnih poizkusih dojemanja in prikazovanja divje zljiske narave v vseh letnih časih, kjer se posebno Mahringer, najmlajši tega kroga, že dokoplje do ekspresionizma in deloma že do abstrakcije, ter v podabljanju aktov, ženskih in deških, kjer se zlasti pri Koligu ne da tajiti določen vpliv takrat v nemškem rajhu prevladujočega sloga „junaškega realizma“, ki se ga je kmalu otrešel.

Razstava, ki je bila v ljudski žoli, je nudila obiskovalcu kar se da širok vpogled v ustvarjanje čajnskih umetnikov. Razstavljene slike iz deželne galerije in zasebnih lastnikov so omogočile gledalcu dovolj primerjalnih možnosti o sorodstvu ter medsebojnem vplivu čajnskih ustvarjalcev, ker so prvič v tej obliki bili predstavljeni vsi štirje hkrati.

Zlasti zanimiva pa je še bila vitrina, v kateri so organizatorji razstave prikazali življenjsko pot umetnikov s pomočjo fotografij, pisem in drugih tavnih pripomočkov; posebna tragika je razvidna iz fotografij, ki prikazujejo Wiegelerjev atelje pred in po bombnem napadu, na posledicah katerega je na svojem delovnem mestu umrl.

Dvojni P. 5.:

V teku desetih ur je to razstavo obiskalo okoli 3500 ljudi, kar izpričuje globoko zanimanje koroške javnosti za take razstave in likovno umetnost sploh. Zato je popolnoma nerazumljivo, da v kulturnem proračunu koroške deželne vlade niso našli teh nekaj desetstotnih šilingov, ki bi bili potrebni za kritje zavarovanja večdnevne razstave. Tako je bil možen samo bežen pregled razstavljenih objektov, krog publike pa je bil tudi zelo zožen.

V slavnostnih nagovorih je seveda manjkala vsakršna omemba, da sta Wiegeler in Isepp bila slovenske narodnosti, čeprav se domačini še dobro spominjajo, da je bil njun občevalni jezik slovenski; vendar to tako in tako ni bilo pričakovati.

Kljub temu je zanimivo, da posebno koroški „Bildungswerk“ v tem letu očit-

no začelja novo ofenzivo na dvojezičnem ozemlju, začeni z ustanovitvijo številnih nošnih skupin pod idejnim vodstvom Koschierja, ki ima na tem področju dovolj tradicije, pa tja do tako hvalevrednih pobud, kot je bila to razstava na Čajni; vendar določeno idejno usmerjanje tudi tu ni izostalo: mrgolelo je koroških gvanov in dirndlnov in koroških zastavic, kar predstavlja tako ali tako očitno (tudi) politično komponento na dvojezičnem ozemlju. Delovanje „Bildungswerka“ na našem ozemlju bo treba natančneje slediti, ker se ne omejuje na pripravo razstav likovnih umetnikov ter tudi z zamolčanjem narodne pripadnosti bistvenih sodelavcev „čajnskega kroga“ popači zgodovinsko in kulturno resnico.

franci zwitler

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

vabimo na

3. spominski pohod na Komelj „Po poteh Domnove čete“

KI BO V NEDELJO 18. JULIJA 1982.

Zbirališče je od 8. do 8.30 ure (po avstrijskem času) pri tovarišu Lipeju Koleniku, pd. Lombarju, v Čirkovčah pri Pliberku.

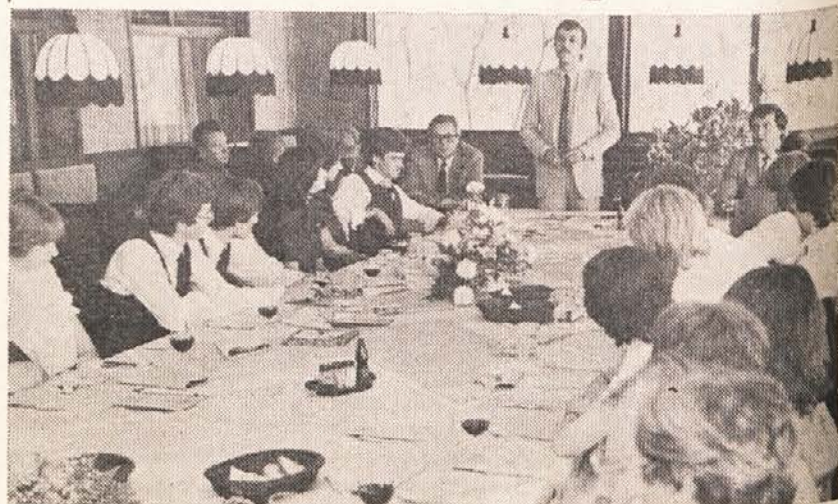
Odhod iz Čirkovč ob 8.30 uri in pohod do spomenika padlim partizanom na Komelju, kjer bo od 12.30 uri kratka spominska slovesnost, nato pa partizanski miting. Za malico in pijačo bo poskrbljeno.

Pot pohoda je dolga 7 km v eno smer. Za tiste, ki bodo imeli s seboj otroke, je možno, da se priključijo pohodnikom sredi poti pri Mikicu. Za tiste, ki te poti ne zmorejo zaradi blezni ali starosti, pa je zbirno mesto pri spomeniku, kjer bo ob 12.30 uri spominska slovesnost ob vsakem vremenu, medtem ko bo pohod sam v primeru dežja odpadel.

Na pohodu bomo obujali spomine na težke čase naše narodnoosvobodilne borbe in se spominjali vseh tistih, ki so takrat trpeli in dali svoja življenja za našo svobodo. Na spominski pohod vabimo vse, zlasti pa mladi rod, da se bo še bolj seznanil z našo slavno preteklostjo.

Zveza koroških partizanov — Področni odbor Pliberk
SPD „Edinost“ v Pliberku   Krajevno združenje ZSM Pliberk

Matura na slovenski gimnaziji

V 25. letu obstoja Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu so bili letos 20. zrelostni izpiti. Prejšnji četrtlet je zadnji maturant napravil svoj ustni izpit. Pismena matura je bila že med 10. in 14. majem, ustni izpiti pa so bili med 14. in 17. junijem. Izpitni komisiji je predsedoval dv. sv. dr. Valentin Inzko, razrednik a-razreda je bil VŠtS prof. dr. Janez Polanc, razredničarka b-razreda pa mag. Ivana Kampuš.

Pri ustnih izpitih je nastopilo skupno 52 dijakov, med njimi tudi zamudnik iz prejšnjega leta. Skupno je uspešno zaključilo maturo 48 dijakov. Trije bodo v enem predmetu opravili maturo v jesenskem roku, eden pa meseca februarja oz. marca 1983, v drugem roku.

Z odličnim uspehom je maturiralo letos iz obeh razredov 8 dijakov (iz a-razreda: Martina Arneitz, Krištof Marija; iz b-razreda: Marija Feinig, Sonja Kölich, Fini Kowatsch, Anton Kumer, Franc Mandelc in Mihael Urbinc), z dobrim uspehom pa je zaključilo zrelostne izpite 11 maturantov (v a-razredu: Marija Hrovath, Alojz Kaiser, Marija Kelih, Hannes Grebl, Peter Novak, Gabriela Kristof, Opetnik Jurij in Franc Rogi, iz b-razreda: Igor Schellander, Marija Stingler in Boris Sturm). Z letošnjimi maturanti vred je zapustilo slovensko gimnazijo skupno 709 absolventov in absolventk.

Po zaključni ustni maturi sta 18. junija povabili obe osrednji organizaciji koroških Slovencev maturante na sprejem v hotel Korotan v Sekiro. V svojih govorih sta predsednika ZSO in NSKS, dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Matevž Grilc, poudarila, da je treba posvečati posebno pozornost gospodarskim in drugim nefilozofskim študijskim usmeritvam slovenskih maturantov. Pri tem je predsednik ZSO še izrazil prepričanje, da bo v bodoče treba posvetiti tudi več pozornosti slovenskim absolventom drugih srednjih in višjih šol. Čestitkam maturantom se je priključil tudi predsednik združenja staršev dipl. trg. Janko Urank, ki je bodril maturante, naj obdržijo zaupanje med seboj in v slovensko ljudstvo na Koroškem, ter jim želel veliko uspeha pri nadaljnjem pridobivanju novega znanja. Novak Peter pa je v imenu vseh maturantov spregovoril zahvalne besede. Na sprejemu so bili navzoči poleg zastopnikov osrednjih organizacij in drugih profesorjev še razrednik in razredničarka, predsednik maturitetne komisije dr. Valentin Inzko in vodja manjšinskega šolskega oddelka pri deželi vladi Rudi Vouk.

OB 70-LETNICI PEVSKEGA ZBORA DANICA:

Optimistični tudi za bodočnost

„Leta 1912 se je tedaj devetnajstletni Andrej Mičej, ki je že v mladostnih letih oslepel, vrnil s šolanja domov. Takoj je prevzel mesto organista v šentviški farni cerkvi. Hkrati pa je ustanovil mešani in moški pevski zbor, ki sta štela tedaj okrog trideset pevcev. Pred štirinajstim letom je začasno obstajal tudi že tamburaški zborček, za katerega sta bila v prvi vrsti odgovorna Rojakov oče iz Pogrc ter Buhovnikov oče iz Nagelč.“ Tako opisujejo začetek delovanja sedaj 70 let starega zbora Danica v društveni brošuri, ki so jo izdali leta 1980 ob otvoritvi novega kulturnega doma v Šentprimozu.

Pred nedeljskim koncertom smo se pogovarjali s pevovodjem Hanzijem Kežarjem in predsednikom društva Stankom Wakounigom, da sta nam pripovedovala o zgodovini zborovskega dela v Šentvidu v Podjunu.

Povedala sta, da so se temelji društva, ki bo praznovalo v dveh letih 70-letnico obstoja, položili z ustanovitvijo zborov 1912. leta. Pred prvo svetovno vojno, med obema vojnama in tudi še nekaj let po osvoboditvi je predvsem deloval moški pevski zbor, ki ga je vodil Andrej Mičej. Po drugi svetovni vojni se je rodil še mlajši moški zbor, ki ga je vodil Hanzij Kežar. Tako sta delovala dva moška zbora eden poleg drugega še kakih 10 let, dokler ni prenehal z delom starejši moški zbor, mlajši pa se je razvijal naprej. Okoli leta 1958 se je razširilo zborovsko petje še na mešani zbor. Pod pevovodjem Hanzijem Kežarjem je ta zbor nastopil tudi na 40. obletnici Slovenske prosvetne zveze v celovškem gledališču. S tem se je končalo tudi desetletno obdobje, kjer je bila močno razvita odrska dejavnost. Sledil je čas razgibanega delovanja mešanega pevskega zbora Danica, ki je v tistem času gostoval predvsem v Sloveniji, dokler v letih po 1970 ta gostovanja ni razširil še na ostalo inozemstvo in

Avstrijo. Danica je gostovala med 1970 in 1980 npr. v Nemčiji, na Dunaju, v Salzburgu in Innsbrucku ter tudi na Gradiščanskem. Ta mešani pevski zbor, ki obstaja od svoje ustanovitve v glavnem v podobnem sestavu, se je tako razvil v enega najboljših slovenskih pevskih zborov na Koroškem.

Pred utrditvijo tega zbora so bili seveda manj ugodni časi, v katerih so se pevci iz Šentvida in Železne Kaple združevali v zboru „France Pasterk-Lenart“, ker bi bil vsak sam zase preslab. Omeniti pa je treba tudi, da je okoli 60. leta deloval moški oktet, od katerega ima koroški radio precej posnetkov.

Za bodočnost zborovskega petja v Šentvidu in Šentprimozu trenutno še nimajo večjih skrbi. Mešani zbor, ki šteje 40 pevcev, se trenutno še razvija naprej. Mladina ima tudi precej zanimanja za to delovanje, za njimi pa pridejo še mlajši pevci, ki jih v zadnjih petih letih združujejo v mladinskem zboru pod vodstvom Danice Kežar.

Vse to zborovsko delovanje je pod novo streho kulturnega doma dobilo svoj pravi dom, tako da se obetajo prosvetašem v tem kraju še lepi uspehi

„S pesmijo v poletje“ — čudovit koncert v Železni Kapli

V Železno Kaplo radi zahajamo, posebno, če nas tja vabi tamošnje Slovensko prosvetno društvo „Zarja“, kajti tedaj gre za kulturni dogodek; zadnji je bil preteklo soboto, ko so v farni dvorani gostovale kar štiri skupine in sicer trije pevski zbori, pevsko-instrumentalna skupina in dva pesnika, vsega skupaj več kot sedemdeset ljudi. Prišli so iz Pilberka, Nonče vasi, Suhe in Žvabeka. To ni daleč, vendar pa je njihov nastop v Železni Kapli bil prvi.

Predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik, ki je gostujočim skupinam v imenu svojega društva izrekel dobrodoščilo, je ob tej priložnosti menil, da so taki meddruštveni kontakti potrebni, saj doprinašajo h krepitvi medsebojnih vezi. Predsednik je bil tudi vesel, da so se rojaki iz Železne Kaple in okolice vabilu na ta koncert odzvali v tako lepem številu in s tem gostom izkazali pozornost.

Mešani pevski zbor „Podjuna“ sicer poznamo z drugih prireditvev, moramo pa povedati, da nas je presenetil z izredno visoko pevsko kvaliteto. To je sigurno zasluga zborovodje Toneta Ivartnika, ki z zborom študira tudi zahtevno glasbo. V Železni Kapli se je občinstvu predstavil z zahtevnimi deli Antona Brucknerja, W. A. Mozarta ter znanimi slovenskimi skladatelji Emilom Adamičem, Radovanom Gobcem in našim Pavlom Kernjakom. To je bil lep glasbeni užitek in mislimo, da „Podjuna“ gotovo sodi med najboljše pevske zborove na Koroškem. Izredno nas je presenetila pevsko-instrumentalna skupina iz Žvabeka, katero vodi Rozina

Katz. Kombinacija petja z instrumenti je posrečen sestav, navdušenje pa je izzvalo petje v več jeziki, kot je napovedala povezovalka sporeda Vida Krištof, da pojejo pesmi petih

narodov. To je vsekakor lep primer, kako si ti mladi pevci in pevke ter instrumentalisti predstavljajo sožitje med narodi, namreč enakopravno in svobodno. Sveži so bili glasovi dekleškega zbora iz Nonče vasi, ki ga vodi Nežika Kert. Isto velja za moški oktet iz Suhe, ki poje pod vodstvom Bertēja Logarja. Oktet ima brez dvoma višje ambicije, saj so ti mladi fantje peli zahtevne pesmi, dirigent pa se je predstavil celo z lastno priredbo venčka narodnih pesmi, s katerim je požel poseben aplavz. S tem gostovanjem smo doživeli pester in kvaliteten koncert. Z branjem svojih verzov pa sta prireditvev popestrila Ivanka Polanz in Herman Germ. Njune pesmi v podjunske narečju so brez dvoma sodile v ta okvir, saj v njih opevata lepote Podjune in njenih ljudi. Posebno vžgal je satirični ton verzov Hermana Germa.

Ko se je Miha Travnik gostom zahvalil za lep spored, je menil, da bi le-tega morali predstaviti še pri drugih društvih na Koroškem. S tem povsem soglašamo, ker sestav in kvaliteta, posebno pa trud, katerega so vložili v pripravo, to zaslužita.

Množična udeležba na 13. taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični

Vsako leto — tokrat že 13. po vrsti — se v Šentvidu pri Stični, idiličnem kraju na Dolenjskem na tradicionalnem pevskem taboru srečajo slovenski pevski zbori — tudi zamejski in zbori z domov in izseljencev. Letošnji pevski tabor v Šentvidu pri Stični se je preteklo soboto in nedeljo odvijal pod geslom „Pojo naj ljudje“. Prirediteljem je tokrat uspelo postaviti nov rekord, saj je na tabor prišlo nad 250 pevskih zborov oziroma skupno 7600 pevk in pevcev.

V soboto je, kot po navadi, v dvorani osnovne šole bil koncert zamejskih pevskih zborov, kar je hkrati bila tudi otvoritev te največje pevske manifestacije v Sloveniji. Koroško so zastopali pevski zbori SPD „Trta“ iz Žitare vasi, KPD „Planina“ iz Sel in SPD „Da-

nica“ iz Šentvida v Podjuni; Primorsko in beneško Slovenijo so zastopali štirje zbori, porabske Slovence pa en zbor. Sodelovali pa so tudi slovenski pevski zbori iz Švedske in Avstralije tako, da je na koncertu sodelovalo skupno enajst pevskih zborov iz zamejstva oz. drugih dežel. Koncert, na katerem sta spregovorila predsednik ZKOS Jože Osterman in član upravnega odbora Tabora Bogomir Sušič, je pri številnem občinstvu bil topla sprejet, saj je hkrati pomenil tudi tesno povezavo matične Slovenije s Slovenci v zamejstvu in v svetu. Martin Zakonjšek pa je nekaterim zaslužnim zborovodjem in pevcom ob tej priložnosti podelil Gallusove značke za njihovo dolgoletno delovanje na pevskem področju.

Isti večer, ko je v Šentvidu pri Stični bil koncert zamejskih zborov, so še v 26 krajih širom Slovenije potekali pevski koncerti; v nedeljo 20. junija pa je pevski tabor v Šentvidu pri Stični doživel svoj letošnji višek. Kot že omenjeno, je to bilo na velikem prostoru pred Šentviško osnovno šolo, kjer je iz grl 7600 pevk in pevcev zvenela narodna in borbena pesem. Na tej množični pevsko-kulturni manifestaciji je govoril tudi predsednik RK SZDL France Šefinc, ki je ob tej priložnosti odgovoril tudi na kritiko nekega publicista, češ da se politiki v Sloveniji ne menijo za program Zedinjene Slovenije in s tem v zvezi dejal „... kakor da bi takšne bojevale besede sploh kaj pomagale Slovincem v Italiji in Avstriji. S politiko odprtih mej, z obravnavanjem naših manjšin kot udov istega narodnega telesa, s podporo njihovega boju za narodnostne pravice dejansko uresničujemo program, ki krepki naše manjšine bolj kot če bi jih opijanjili z utvarami, ki jih ni mogoče uresničiti.“

„... vse moške v taborišču obesiti“

V taboriščih, v katerih so internirali leta 1942 pregnane slovenske družine iz Koroške, je vladal strog nacistični režim. O tem dovolj zgovorno pričajo številni dokumenti, predvsem odredbe, s katerimi so pristojne oblasti in posebej tudi sam reichsführer SS Heinrich Himmler predpisovali, kako je treba ravnati s pregnanci.

Eden takih dokumentov je tudi tajno povelje Himmlerja z dne 22. 9. 1942, številka 193, v katerem je govora o posledicah bega iz taborišča. Himmler predpisuje vodstvom taborišč, da morajo vsak beg Slovencev iz taborišča takoj javiti gestapu, ki potem sporoči zadevo višjemu vodstvu SS in policije. Ubežnikovo družino in sorodnike je treba takoj odstraniti iz taborišča in jih premestiti v koncentracijsko taborišče; otroke jim je treba odvzeti in izročiti v posebne domove. „V taborišču se mora takoj izvesti preiskava, kdo je o begu vedel in ga podpiral. Vsi moški, ki so vedeli za beg in ga podpirali, bodo v taborišču obešeni...“, je zapovedal Himmler.

Geheim!

Zum Rundschreiben Nr. 51 11/42

Abdruck von Abdruck
Nr. 1

Geheim Nr. 193

Der Reichsführer-SS

Feldkommandostelle 22.9.42

An den

- 1) Leiter der Volkdeutschen Mittelstelle Berlin
- 2) Höheren SS- und Polizeiführer Südost
- 3) Höheren SS- und Polizeiführer Alpenland

Aus dem Bericht des Höheren SS- und Polizeiführers Alpenland
SS-Gruppenführer H. S. S. N. E. R. v. d. 1.9.42 entnehme ich,
dass aus der Slowenienlagern in Schlesien einzelne Bürger
entwichen sind und sich mit Hundern an der kroatisch-deutschen
Grenze versammelt haben.

Hierzu ordne ich folgendes an:

- 1.) Jede Flucht eines Slowenen ist von den Lagerführern der Volkdeutschen Mittelstelle sofort an die Geheime Staatspolizei zu melden. Diese verständigt zugleich den Höheren SS- und Polizeiführer Alpenland.
- 2.) Die eigene Familie sowie Verwandte des Geflohenen werden daraufhin sofort aus dem Lager entfernt und in Konzentrationslager geführt. Die Kinder werden ihnen genommen und in Heime überführt.
- 3.) In dem Lager ist sofort eine Untersuchung durchzuführen, wer von der Flucht gewusst und sie unterstützt hat. Alle Männer, die von der Flucht wussten und sie unterstützt haben, werden im Lager gehängt.
- 4.) Der Höhere SS- und Polizeiführer Alpenland gibt der Geheimen Staatspolizei sofort die Namen der in seinem Gebiet aufgegriffenen Slowenen aus den Lagern in Deutschland bekannt. Die Familien und Verwandten sind sofort gemäss Ziffer 2 zu behandeln. Nach Mithuldigen ist zu fahnden und diese sind der Strafe zuzuführen.

Gen. H. Himmler.

Dokumentacijski arhiv z Dunaja obiskal Zvezo koroških partizanov

V soboto 19. in nedeljo 20. junija 1982 je obiskala delegacija Dokumentacijskega arhiva avstrijskega odporiškega gibanja z Dunaja pod vodstvom dr. Wolfganga Neugebauerja Zvezo koroških partizanov.

Prvi dan obiska je bil namenjen Železni Kapli ter Peršmanovemu spominskemu domu v Lepeni, kjer jim je podpredsednik Zveze koroških partizanov inž. Peter Kuchar prikazal razvoj odporiškega gibanja na tem področju Koroške.

Naslednjega dne je dunajsko delegacijo vodil predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, ki je gostom orisal potek partizanskega odpora na področju Svinške planine.

Gosti z Dunaja so izrazili željo, da bi v bodoče še poglobili stike med obema organizacijama.

Teptalec s helikopterjem na Ledine

Pred dnevi so z vojaškim helikopterjem prepeljali s Kravca na Ledine (ledenik pod Skuto v Savinjskih Alpah) dve toni težak teptalni stroj. Pred nedavnim so na tem ledeniku oz. snežišču otvorili poletno smučarsko sezono. Da bi bilo smučišče še bolj urejeno in privlačno — na njem delujeta dve vlečnici — so si planinci, ki imajo v bližini svojo postojanko, sposodili 4 m dolg teptalnik, tako da bo ta poletni smučarski center dejansko odgovarjal vsem zahtevam za ugodno smučanje.

Svet pod Skuto je edini kraj v Jugoslaviji, kjer je možnost smučanja vse poletje.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni vabi na

SLAVNOSTNO PRIREDITEV

70 let pevskega zbora Danica

v nedeljo 27. junija 1982 ob 14.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu.

Nastopajo:

- mešani pevski zbor SPD „Danica“
- mlajši mladinski pevski zbor SPD „Danica“
- moški pevski zbor SPD „Vinko Poljanec“ iz Skočjana
- moški pevski zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi
- mešani pevski zbor KUD „Svoboda“ Šoštanj
- moški pevski zbor KUD „Skladatelj Ivancev“ Sentjur
- pevski zbor DPD „Svoboda“ iz Zreč

7 let delovanja SPD „Obir“ na Obirskem

V četrtek 10. junija 1982 se je na 7. rednem občnem zboru SPD „Obir“ na Obirskem v Kovačevi gostilni zbralo lepo število domačih društvenih članov pa tudi častnih gostov kot predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, predsednik SPZ v Celovcu Valentin Polanšek, podpredsednik SPZ Joško Hudl in predsednik SPD „Zarja“ iz Železne Kaple Miha Travnik. Občni zbor je otvoril moški zbor SPD „Obir“ pod vodstvom Valentina Polanška s pesmima „Dekle moje, prinesi mi vode“ in „Vinska“. Nato pa so se kar vrstila poročila, ki so izpričevala pestro društveno dejavnost in zdravo zagnanost. Blagajniško poročilo je bilo ravno tako zanimivo kot izvajanja predsednika, tajnice ali zastopnikov posameznih sekcij. V spomin smo priklicali prireditve zadnjih delovnih mesecev kot na primer kolesarski izlet na Jezerski vrh, III. mednarodno srečanje pi-

sateljev manjšinskih narodov, vsakoletni pohod na Obir v spomin Hermanu Veliku, jesenski avtobusni izlet v štajersko glavno mesto Gradec z obiskom Vinske ceste. Nepričakovano dobro se je nadalje obneslo miklavževanje, tekmovalcev pri sankarskih tekmah pa itak še nikoli ni primanjkovalo. Pridno smo hodili h Kovaču gledat igralce odrskih del „Jara meščanka“, „Stara garda“, „Izjema in pravilo“ ter poslušat domače pevke in pevce (obirski ženski oktet, moški zbor) ali tuje goste (moški oktet iz Žirovnice). Domačemu župniku smo pod geslom „30 let pod sončnim Obirjem z dušnim pastirjem Tomažem Holmarjem“ pripravili kot izraz spoštovanja in zahvale prijeten večer z recitacijami, petjem in citiranjem. Ob vseh teh in še drugih prireditvenih večerih pa še marsikdo najde čas za branje. Knjižničarka Vida Polanšek je kot vsa

zadnja leta tudi letos domačinom prodala 20 knjižnih darov SPZ, medtem ko trenutno 10 šolarjev pripravlja na dosego bralnih značk.

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ pa je odprto tudi navzven.

Izven domačega kraja obiskuje in sodeluje pri raznih prireditvah, ki jih prireja obe centralni organizaciji v Celovcu, sosednja društva ali tržna občina Železna Kapla-Bela. Tako je domači moški zbor

po zadnjem lanskoletnem občnem zboru nastopal 6 krat, Obirski ženski oktet pa 25 krat, medtem ko pevke 26 povabilom niso mogle slediti in so jih tako žal odpovedale. Uspešno dejavnost SPD „Obir“

člen 7 zadeva nas vseh in da bomo imeli le to, kar si bomo skupno pridelali in pridelali sami.

Ker so društveni člani bili z aktivnostjo starega odbora vsestransko zadovoljni, so kar z aplavzom potrdili, da naj odbor ostane nespremenjen.

Odbor SPD „Obir“ je takole sestavljen:

predsednik dr. Gusti Brumnik, podpredsednica Mira Haderlap, tajnica Marta Polanšek, namestnik tajnice mag. dr. Ludbi Karničar, blagajnik Nuži Furjan, namestnik blagajnika Feliks Haderlap, dodatni odbornik Danijel Brumnik, preglednika Dolfi Stern in Izidor Oražec.

SPD „Obir“ deluje v štirih sekcijah, to so: glasbena, odrska, literarna in športna.

V vsako sekcijo sta izvoljena po dva zastopnika.

Pređen smo se razšli, nas je ob koncu s petjem še enkrat nepričakovano razveselil in s kvaliteto presenetil domači moški zbor s pesmimi „Pastirc pa pase“, „Kapelška“ in „Dečva je činkelca“.

SREBRNI GLAS

V deželi, kjer so gore tako visoke, da jim vrhove zakrivajo oblaki, je živela deklica z imenom „Srebrni glas“.

Ob rojstvu so ji sicer dali drugačno ime, vendar se ga niti mati ni več spominjala. „Srebrni glas“ so klicali deklico zaradi njenega čudovitega, zvonkega in čistega glasu. Če bi ljudje mogli, bi si za deklico izmislili še lepše ime, kajti njen glas je zvenel bolj čisto in zvonko od najdragocenejše kovine na svetu.

Srebrni glas je živela v koči kot lastovičje gnezdo pripeti na gorsko strmino. Vsako jutro, ko je sonce komaj pozlatilo gorske vrhove, si je zadela na ramo vrč in se spustila k potoku po vodo. Šla je in se pozibavala v ritmu pesmi — lahka ko lastovka in glasna ko slavček.

Ko je zaslišal čudežno petje, je potok utihnil, valovi so nehali šumeti, ribice so — začarane od pesmi — prenehale plavati. Orači in vinogradniki, ribiči in perice so spremljali pesem in hitreje so se jim dvigale roke, laže se jim je zdelo delo.

Srebrni glas je bila vesela, da je njeno petje ljudem v veselje in pela je, ko je v zlatih jesenskih dneh nabirala jantarne grozde v vinogradu, pa ko je sedela za kolovratom, pela je, ko je snežni metej zavijal okrog oken koč in ko je spomladi s cvetjem krasila svoje lase.

Sivolasi starci so se spoštljivo klanjali čudoviti pevki, mladi so s cvetjem lepšali prag njenega doma, dekleta so jo imenovala starejšo sestro.

Tako je Srebrni glas doživela svoje šestnajsto leto. Najlepši mladeniči dežele so jo pričeli snubiti in mati ji je velela, naj si prične pripravljati poročno obleko.

Toda tisto leto se je zgodila velika nesreča. Grozni in kruti kan je napadel Deželo visokih gora. Kakor vihar, ki opustoši vse na svoji poti, je polja in gore predirjala sovražna vojska. Kan je Deželo visokih gora premagal. Ukazal je v verige ukleniti starce, pobijati mladeniče, a ženske zaslužnjiti.

V nekdanji srečni deželi so utihnile pesmi in smeh in celo otroci se niso več smejali. Jok in stok se je razlegal iz hiš in vsa dežela se je pogreznila v žalost.

Le v koči, ki je bila kot lastovičje gnezdo pripeta na skale, je zvenela pesem. Srebrni glas je pela dalje. Pela je o soncu, o ljubezni, o s soncem napojenem grozdu, o razposajenih ribicah v tolmunih, o rožah, ki ponoči zvižejo svoje listke, a jih sončnim žarkom v pozdrav zopet odpro.

Ljudje so poslušali njeno petje in govorili: „Poj, Srebrni glas; ob zvokih tvoje pesmi nam je laže prenašati trpljenje!“

In Srebrni glas je pela še bolj zvonko, čeprav ji je od žalosti, ko je gledala trpljenje svojega ljudstva, pokalo srce.

Nekoč se je kanu zahotelo ogledati si pokorjeno deželo. Dan se je nagibal kvečeru. Kan je jahal na bogato okrašenem konju, okovan v neprodiren oklep, obkrožala ga je telesna straža in mnogoštevilno spremstvo.

Kan je bil slabe volje. Obrvi je imel namršene in krog tenkih, kot z ostrino kindžala vrezanih ust, so ležale gube nezadovoljstva. Njegovi bližnji so s strahom gledali svojega gospoda ...

Moj modreci so mi govorili, da v tej deželi poje celo zrak, jaz pa slišim le jok in stok!“ je spregovoril kan in se obrnil k prvemu ministru, ki mu je sledil. „Mar je sužnje nemogoče prisiliti, da bi ob pogledu na svojega gospodarja peli?“ je jezno dodal.

„Vaše veličanstvo,“ je zatikajoč se od strahu zamrmral vezir in se trudil najti besedo v svoje opravčilo.

Prav tedaj pa se je iz koč, ki je bila kot lastovičje gnezdo pripeta na skale, zaslišalo petje. Glasovi so bili tako lepi, da so nehoti vsi utihnili in prisluhnili.

Kan je ustavil konja, obstalo je spremstvo, sluge in telesna straža, umolknilo so ptice in murni in še celo oblake je zavrla pesem, da so ustavili svoj beg po nebesni sinjini.

„Kako čudovit slavce!“ je vzkliknil kan, ko se je ovedel. Obrnil se je k svojem vezirju: „Tako j ujemite to ptico, zaprite jo v kletko in postavite jo v mojo spalnico!“

Sluge so planili proti koči, od koder je prihajalo petje, da bi izpolnili kanov ukaz; toda čez trenutek so se zmedeni vrnili.

„Vaše veličanstvo,“ je jecljaje dejal vezir, „vaša volja je zakon, toda... toda... to ni ptica — to je deklica!“

„Deklica,“ je osuplo vzkliknil kan in se zasmejal. „No, nič za to, še boljše! Ukazujem vam, da jo brez odloga pripeljete v moj dvorec!“ Po teh besedah je kan spodbodel konja in šel naprej ogledovat si svoje vladarstvo.

Srebrni glas je sedela pri ognjišču in pela večerno pesem. Nenadoma je pod okni zaslišala topot konj in rožljanje orožja. Dveri so se odprle in v koč so vdrli kanovi sluge.

„Pripravi se, deklica! Kan te je ukazal privedi v dvorec!“ je zapovedal načelnik straže.

„Dobro mi je tudi v moji koči,“ je odgovorila Srebrni glas.

„Menda se ne boš upirala kanu!“ je zmedeno zakričal načelnik.

Sluge so planili k deklici, ji zvezali roke, jo izvlekli iz koč, jo privezali k sedlu in skočili na konje. Tri dni in tri noči so šli konji in se končno ustavili pri dvorec. Iz granita izsekane skale so obkrožale kanov dvorec in visoko nad njimi se je dvigal v mračno nebo stolp smrti, s katerega je kan metal tiste, ki so se mu drznili biti nepokorni. V dvorcu je bilo nešteto dragocenosti. Prestolna dvorana je žarela kot sonce v zenitu, a stene v spalnici so se svetile kot mladi mesec.

Kan je zdolgočasnega obraza sedel na zlatom vezenih blazinah pod brokatnim baldahinom.

„Vaše veličanstvo,“ ga je vprašal vezir, „ali bi hoteli gledati ples pomladi?“

Vezir je dal znak in desetine plesalk so kot od viharja razmetani listki jabolčnega cveta zakrožile po dvorani. Bilo je, kot bi sama vesna — utelešena v teh plesalkah — priletela v dvorano.

Kan se je nejevoljno namršil in vezir je dal znak, da naj plesalke zginajo.

„Kan je nezadovoljno pogledal svoje bližnje in vezir je s strahom pomislil, da si, kakor se zdi, ne more izmisliti ničesar, s čimer bi razveselil svojega vladarja. Tedaj je k vezirju stopil načelnik in mu nekaj šepnil na uho. Vezir se je nasmehnil.

„Vaše veličanstvo!“ se je obrnil h kanu, „deklica iz Dežele visokih gora, ki ste jo ukazali pripeljati v dvorec, čaka vaših ukazov!“

Kan je dvignil veke.

„Privedite jo!“ je ukazal.

Vrata so se široko odprla in s stražo odana je prišla Srebrni glas v dvorano. Ustavila se je in njene oči so se srečale s kanovimi. Kan je priprtih vek gledal na deklico, ki je stala pred njim.

„Hočemo, da bi razveselila naš sluh in zapela svojo najlepšo pesem!“ je dejal in legel na blazine, da bi poslušal.

Srebrni glas je molčala. Kan se je nasmehnil.

„Mi radodarno plačujemo slugam, ki delajo nam na ljubo!“ je rekel, vzel iz skrinjice prgišče draguljev in jih vrgel k dekličnim nogam.

Srebrni glas je pogledala na kamne, ki so se ji svetili ob nogah in odvrnila:

„Ne, kan; sneg na visokih gorah moje domovine žari bolj od tvojih draguljev.“

Kan se je namršil: „Zlata ti bom dal, dekle, samo poj!“ je dejal.

Srebrni glas pa je odmajala z glavo:

„Ne, kan; nobeno zlato sveta se ne more meriti z zlatom polj v moji domovini!“

„Dal ti bom vse srebro svoje zakladnice!“ je kriknil kan, kajti tega ni trpel, da njegovih ukazov ne bi izpolnjevali.

Srebrni glas se je nasmehnila:

„Potoček pod pragom moje koč zveni prijetneje od srebra iz tvojih zakladnic!“

„Prisilil te bom k petju!“ je zamrmral kan in mignil krvniku.

Krvnik je dvignil bič in udaril deklico po razgaljenem hrbtu. Motne kanove oči so se zaiskrile kot zveri, ki začuti kri.

„Poj vendar, poj!“ je zatikajoč se ponovil. Srebrni glas pa je molčala.

Tedaj jo je od jeze ponoreli kan zapovedal mučiti z najhujšimi mukami, toda niti glasu ni bilo iz njenih trdno stisnjenih ust.

Kan je mršil obrvi in razmišljal s kakšnimi mukami bi še mučil sužnjo, a je nenadoma ukazal, naj nehajo.

„Poslušaj,“ je rekel in gledal v že od smrti obsenčene deklične oči. „Ukazal bom, naj steptajo polja tvoje domovine, naj izsušijo njene potoke in reke, vpepelil bom domove

Pretepač

Prejel sem pismo iz rojstnega kraja, iz mojega kraja, iz Mirne peči. Pismo je pisal sam Pepe Nagaja, pob, ki v okraju bolj močnega ni.

Najprej z velikimi črkami piše, da me pozdravlja čez hrib in polje, da vsi so še zdravi in da živi še on in njegovi, kot meni žele.

Potlej pa pravi: „Tu ni kaj pridat! Tale Peč naša je mirna preveč! V njej za junake je stiska velika in o pretepih ni slišati več.“

Prosim, prijatelj, s kom naj se tepem, ko se vsak skriva kot polček v svoj dom? Pridi vsaj ti. In kakor sem Pepe, to ti obljubljam, da zmagal te bom!“

To mi je pisal Pepe Nagaja, stari moj znanec iz Mirne peči. Zdaj oprostite — vlak že odhaja! — meni domov se pretepat mudi.

Tone Pavček

LENI JAKEC

Bil je nekoč mlad fant, po imenu Jakec. Njegova ubožna mati je njega in sebe preživljala s tem, da je marljivo predla. Jakec pa je bil len, ničesar se mu ni dalo delati. Kadar je bilo vreme lepo in toplo, je poležaval na soncu, pozimi pa se je grel pri ognjišču. Nazadnje je bilo materi tega dovolj pa mu je kar povedala, da ga bo spodila od hiše, če se ne bo lotil kakega dela.

Njena groznja je končno Jakca nagnala, da si je poiskal delo. Šel je na dnino k nekemu kmetu v sosesčini, za krajcar na dan. Ko se je zvečer vračal po brvi čez potok domov, mu je denar padel v vodo. „Ti neumni fant,“ mu je rekla mati, „v žep bi ga bil moral vtakniti.“

„Drugič bom storil tako,“ je odvrnil Jakec.

Naslednji dan se spet odpravi z doma za delom. Našel ga je pri nekem kravarju, ki mu je v plačilo za celodnevno pomoč odmeril vrč mleka. Jakec je stlačil vrč z mlekom v široki žep svojega jopiča — in hajdi domov. Pri hoji mu je mleko pljusalo iz vrča in se je seveda vse razlilo. „Ti neroda,“ mu je dejala stara žena, „na glavi bi ga bil moral nositi.“

„Drugič bom storil tako,“ je rekel Jakec.

Naslednjega dne je šel spet na dnino h kmetu, ki mu je obljubil za plačilo kolo-barček mehkega sira. Zvečer je Jakec vzel svoj sir, si ga del na glavo in jo mahnil domov. Med potjo se je ves sir umazal, polovico ga je izgubil, ostala polovica pa je bila vsa oblepljena z njegovimi lasmi. „Prismoda,“ mu je rekla mati, „v rokah bi ga bil moral prav pazljivo nesti.“

„Drugič bom storil tako,“ je odvrnil Jakec.

Dan za tem je našel delo pri nekem peku. Ta se je Jakcu oddolžil z velikim mačkom, nič drugega mu ni dal. Jakec je vzel mačka in ga na rokav prav prazljivo odnesel proti domu. Toda maček je tako hudo praškalo, da ga je moral izpustiti. Ko je praznih rok prispel domov, mu je mati dejala: „Na vrvcu bi ga bil moral privezati in ga vleči s seboj.“

„Drugič bom storil tako,“ je rekel Jakec.

Naslednji dan ga je sprejel na delo neki mesar. Le-ta ga je po odsluženem dnevu poplačal z ovnovim plečetom. Jakec je privezal pleče na vrstico in ga je vlekel za seboj po prašni cesti. Do doma se je meso kajpada tako povaljalo in onesnažilo, da je bilo popolnoma neuporabno. „Ojej,“ je zavpila mati, „na svojih plečih bi ga bil moral nositi.“

„Drugič bom storil tako,“ je odvrnil Jakec.

Spet se je Jakec odpravil z doma, da poskusi srečo. Ta dan je pomagal govedarju, ki je Jakcu ob koncu dneva za njegov trud dal nič manj kakor osla. Jakec si je osla naložil na pleča in počasi odštorkljal proti domu.

Ob poti, koder je hodil, je stala hiša, v kateri je živel mož s svojo edino hčerko, prelepo mladenko, ki je bila gluha. Ta mladenka se ni še nikoli v življenju smejala. Zdravniki so rekli, da bi ozdravela, kakor hitro bi jo kdo pripravil k smehu. Pa se je namerilo, da je mladenka pogledala skoz okno ravno v trenutku, ko je Jakec šel mimo, z oslom na plečih, ki je molel vse štiri navzgor. Prizor je bil tako smešen, da je deklica prasnila v smeh. In pri tisti priči se ji je povrnil sluh in dar govora.

in samo nebo bo vzdrhtelo ob pogledu na trpljenje tvojega ljudstva. Razveseli me s svojim petjem ...“

Krvniki so odstopili. Srebrni glas se je dvignila in se zravnala. Njeno telo je bilo v krvi in ranah, strašna bledica ji je pokrivala obraz. Njene od smrti zamegljene oči so se ustavile na kanu in zažarele — zapela je ... In tedaj je bilo, kot bi zapel sam zrak, zaplahutal je brokat baldahina, zapljuskala je voda v vodometu, zatrepotali so vrhovi platan in do tal so se priklonili dvorjani in kanova straža.

Srebrni glas je zapela strašno in prelepo pesem — v njenih zvokih je odmeval zvenket mečev in zmagoslavni klici. To je bila pesem borbe in zmage. Klicala je ljudstvo na boj proti zaslužnjevalcem domovine. Od njenih zvokov so zadrhtele stene kanovega dvorca in zdelo se je, da se bodo zrušile v prah. „Utihni, brezumnica!“ je v grozi zakričal kan.

Srebrni glas pa je pela dalje. Od gneva ponoreli kan je zagrabil kindžal in ga zasadil v dekličine prsi. Kri je brizgala iz rane, Srebrni glas se je opotekla. Vendar so se njene ustne še premikale, kakor da bi je nihče na svetu ne mogel prisiliti k molku.

„Vrzite jo s stolpa!“ je zavpil kan. Sluge so obstopili deklico, ji zvezali roke in jo odvedli k stolpu smrti. Obkrožena od straže in težko zastavljajoč noge se je Srebrni glas vzpenjala po stezi. Kri ji je lila iz ran in vendar je še pela.

Dvigala se je više in više — in nenadoma so se v daljavi zbleščali vrhovi Dežele visokih gora. Srebrni glas je pogledala nanje in njen glas je zazvenel še bolj zvonko. Vzpenjala se je še više in zagledala zelene strmine gore. Zavalovili so vinogradi, razpele so se srebne niti potokov in rek. Dekletov glas je zadonel še silneje, še glasneje — in strašna in prelepa pesem borbe in zmage je zaplula v dalj, v Deželo visokih gora.

„Vrzite jo s stolpa! Vrzite jo s stolpa!“ je kričal kan.

Načelnik straže je skočil k deklici in jo pahnil v globino. Zaplahutalo je belo ogrinjalo in Srebrni glas je zdrsnila v prepad. Za trenutek so se ji zasvetili pred očmi vrhovi rodnih gora in zazdela se ji je celo, da vidi svojo malo, kot lastovičje gnezdo na skale pripeto koč, grozde vinograda, ki senčijo njen prag, svojo mater ... Mati ji izteza nasproti svoje zgarane, zaslužnjene roke, solze ji tečejo po zgubnem licu in ponavlja: „Poj, Srebrni glas, poj pesem borbe in zmage!“

Se zadnji, nenavadno močni in čisti glas se je utrgal iz dekličinih ust — in njeno telo se je razbilo ob skalah.

Njena pesem pa ni utihnila: veter jo je prestregel in donela je v daljo. Prodrla v kočo tkalca in drvarja, zazvenela je ob oračevem ognjišču in kovačevem vignju. Ko so jo zaslišali, so srca mladeničev zagorela v pogumu, v očeh starcev je zaplamtel ogorjen sovraštva — zazveneli so meči in sablje, in še ti, ki so pokorno sklanjali glave, so zgrabili za orožje.

Ljudstvo Dežele visokih gora se je dvignilo proti osvajalcem, izgnalo je krutega kana, uničilo njegovo razbojniško gnezdo in strlo v prah stolp smrti.

Tam, kjer se je nekoč razbilo telo čudovite pevke, raste rdeči mak, njene pesmi pa pojejo ob dolgih zimskih večerih tkalci in drvarji, vojaki in dekleta, pojejo jih mladeniči, ko brusijo meče za obrambo domovine.

Vsem rojakom sporočamo žalostno vest, da je v petek 18. junija 1982 v starosti 86 let umrl

Lovro Kramer

častni predsednik Zveze slovenskih izseljencev in zaslužni narodni delavec

nosilec Zlatega odličja Osvobodilne fronte slovenskega naroda, Priznanja Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Drabosnjakovega priznanja in Priznanja dr. Valentina Janežiča

Bil je požrtvovalen in vsestransko aktiven narodni delavec, ki se je nesebično udeleževal v korist skupnosti na narodno-političnem, kulturnem in gospodarskem področju ter v občinskem dogajanju. Še posebej pa je veljala njegova skrb bivšim sotrpinom iz pregnanstva.

Za njegov veliki prispevek v našo skupno korist mu bomo ohranili časten in hvaležen spomin.

Zveza slovenskih izseljencev

Slovenska kmečka zveza Slovenska prosvetna zveza
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Globoko nas je presunila vest, da nas je zapustil naš

Lovro Kramer

JANŠIJEV OČE V HOLBIČAH

ki je v petek 18. junija 1982 umrl v starosti 86 let in smoga v nedeljo 20. junija pospremili k zadnjemu počitku na pokopališču v Škofičah.

Vse njegovo dolgo življenje je bilo napolnjeno s skrbjo in delom za družino, za svoj domači kraj in njegove prebivalce ter za vso našo narodno skupnost. Posebno v domači občini nam je bil pri kulturno-prosvetnem, gospodarskem in komunalnem delu vzor s svojo požrtvovalnostjo in učiteljskimi bogatimi izkušnjami.

Hvaležni za ves njegov trud in doprinos, ga bomo ohranili v trajnem in častnem spominu.

Kmečka gospodarska zadruga Škofiče Posojilnica Škofiče

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 25. 6.: 9.00 Poročila
9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Assja — neizpolnjena ljubzen — 12.05 Roke gor, mojster pride — 12.20 Panorama — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Made in Austria — 22.15 Nočni studio — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 26. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Mi — 11.05 Zgodbe iz živalskih vrtov — 11.25 Arheologija svetega pisma — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 SP včeraj — 15.30 Peter Voss, milijonski lat — 17.00 Mali zmaj Grisu — 17.25 Wombeli — 17.30 Zgodba delfina — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto — 18.45 Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 19.50 SP studio — 20.15 Biser Ana — 21.50 Šport — 22.25 Mož pleše okoli sveta — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 27. 6.: 11.00 Ura tiska — 15.00 Rdeči prah — 16.45 Nils Holgersson — 17.10 Dan in Peter — 17.15 Tehnika za otroke — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje z živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Vroče srce — 22.05 Koroška literatura — 23.05 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Kmet in misijonar — 10.15 Cyrano de Bergerac — 10.30 Peter Voss, milijonski lat — 12.05 Po Avstriji: Koroška — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavamo nevarnosti — preprečevanje nesreč — 17.30 Bil je nekoč... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — človek in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 20.15 SP v nogometu: A 1 — A 3 in „Kje se nahajam?“ — 22.45 Poročila.

TOREK, 28. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Italijanščina — 10.00 Nepoznano sosodstvo — 10.30 Rdeči prah — 12.05 Možje brez živcev — 12.15

Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 16.30 SP včeraj — 17.00 — Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Nečak iz Amerike — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sport z nogometnim SP — 20.50 Nogomet B 4 — B 6 — 22.45 Cesta „Melternichgasse 12“ — 23.25 Poročila.

SREDA, 30. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Predmetni pouk: igre — 10.20 Šolska oddaja — 10.35 Vse za očeta — 12.05 Zaščita narave na Koroškem — 12.30 Kamnite monštrance — 13.00 Uredništvo — 13.15 Iz parlamenta — 17.00 Bajer z lokvanji — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sport s SP v nogometu — 20.30 Rififi — 22.25 „Kje se nahajam?“ — 22.55 Poročila.

ČETRTEK, 1. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Drava — 10.00 To je Rim — 10.30 Topovska serenada — 12.00 Mestna abeceda — 13.00 Uredništvo — 13.15 Iz parlamenta — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavanje nevarnosti — preprečevanje nesreč — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sodabni kritični magazin — 20.55 SP v nogometu: A 1 — A 2 — 22.45 Bachmannova nagrada 1982 — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 25. 6.: 16.30 SP včeraj — 17.00 SP v nogometu Avstrija — Nemčija — 19.00 Nogomet: Anglija — Kuvajt — 20.30 Šport — 20.50 Mož s kletko za mačko — 0.25 Poročila.

SOBOTA, 26. 6.: 17.00 Ljubite klasika — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Brez nagobčnika — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Rolling Stones — 21.50 33 stopinj v senci — 23.15 Da vam ne pozabim povedati — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 27. 6.: 17.00 Pesnik, magik in prerok — 17.45 Simon & Garfunkel — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski

pregled — 20.15 Kraj dejanja „Deklica na stopnicah“ — 21.45 Šport — 22.30 O filmu — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 6.: 17.05 SP v nogometu: D 10 — D 12 — 19.00 Kremenčkovi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Onednina linija — 21.00 „Kje se nahajam?“ — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Moritz, dragi Moritz — 23.50 Poročila.

TOREK, 29. 6.: 15.40 Iz parlamenta — 16.55 Predmetni pouk: igre — 17.10 SP v nogometu: C 7 — C 9 — 19.00 Kremenčkovi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družabna oddaja — 21.03 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 30. 6.: 14.30 SP včeraj — 15.00 Wimbledon: tenis — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.05 S šivanko in kislim — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Undine gre in prišla bo smrt — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 1. 7.: 15.00 Wimbledon: tenis — 17.05 SP nogomet: D 10 — D 11 — 19.00 Wimbledon: tenis — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič trač — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 25. 6.: 16.00 Poročila — 16.05 SNP ZRN — Avstrija — 18.05 Tehnica za natančno tehtanje — 18.35 Obzornik — 18.45 Pat v prihodnost — 19.15 Risanje — 19.20 Cik cak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 19.58 SNP: španija — Severna Irska — 21.50 Ne prezrite — 22.05 Včeraj... za jutri — 22.35 Spremljajmo-sodelujmo — 22.45 Nočni studio — 0.15 Poročila.

SOBOTA, 26. 6.: 8.00 Poročila — 8.05 Cican, dober dan — 8.55 Tehnica za natančno tehtanje — 9.25 12. kongres ZKJ — 13.00 Ljudje in zemlja — 16.15 Poročila — 16.20 Boško Buha — 18.20 Naš kraj — 18.35 Zlata ptica — 18.40 Risanje — 18.50 Cik cak — 18.54 TV in radio nocoj — 18.56 Zrna do zrna — 19.00 Dnevnik — 20.00 Izterjevalec — 21.30 Zrcalo tedna — 21.45 Kronika kongresa ZKJ — 22.15 Jazz na ekranu — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 27. 6.: 9.15 Poročila — 9.20 Živ zav — 10.10 Martin Eden — 11.30 Narodna glasba: Srečanje koroških vižarjev — 12.00 Poročila — 15.40 Poročila — 15.45

Prisluhnimo tišini — 16.20 Artiče 81 — 16.55 Športna oddaja — 18.35 Risanje — 18.45 Cik cak — 18.53 TV in radio nocoj — 18.55 Zrna do zrna — 19.00 Kronika kongresa ZKJ — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.40 Človek brez meja — 21.10 Športni pregled — 21.40 Lirika XX. stoletja — 21.50 Glasbeni trenutek — 21.55 Kronika 12. kongresa ZKJ — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 6.: 15.45 Poročila — 15.50 Nogometna tekma, Risanje — 16.05 SNP — 18.05 Črna ovca — 18.35 Obzornik — 18.45 Risanje — 19.00 Kronika 12. kongresa ZKJ — 19.40 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 35 MM — Filmska delavnica — 21.30 Poema za violino in orkester — 22.20 Poročila.

TOREK, 29. 6.: 8.25 12. kongres ZKJ — 16.00 Poročila — 16.05 Barcelona: SNP — 18.05 Amaterski studio — 18.35 Obzornik — 18.45 Risanje — 19.30 Dnevnik — 19.58 Madrid: SNP — 21.50 Franziska Reventlow — 23.00 Poročila.

SREDA, 30. 6.: 18.00 Poročila — 18.05 Gussarji kapitana Ganča — 18.35 Obzornik — 18.45 Galerija opernih značajev — 19.15 Risanje — 19.30 Dnevnik — 20.00 Reportaža o mestu Issy-Les-Moulineaux — 21.30 Jazz na ekranu — 22.00 V znamenju.

ČETRTEK, 1. 7.: 16.00 Poročila — 16.05 Madrid: SNP — 18.05 Pot okoli sveta z osmimi notami — 18.35 Obzornik — 18.45 Po sledih napredka — 19.15 Risanje — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna — 22.15 V znamenju.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 25. 6.: 14.10 Koroški obzornik — iz kulturnega življenja.

SOBOTA, 26. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 27. 6.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 28. 6.: 14.10 Koroški obzornik — Zbori pojo.

TOREK, 29. 6.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Minute za razvedrilo — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 30. 6.: 14.10 Koroški obzornik — Čas za popevke — 21.00 Slovenske ljudske pesmi in glasbila.

ČETRTEK, 1. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

PRIREDITVE

Moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuž vabi na

KONCERT

v soboto 26. junija 1982 ob 20.30 uri pri Schwarzlnu v Pliberku. Nastopajo: suški oktet, MoPZ „Kralj Matjaž“ in domači ansambel

Kmetijsko-gospodarska strokovna šola v Šentrupertu pri Velikovcu vabi na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV IN OGLED SOLSkih IZDELKOV 1982

Ogled razstave: v soboto 26. 6. od 14. ure naprej in v nedeljo 27. 6. do 18. ure. Kulturna prireditve: v soboto 26. 6. ob 15. uri; v nedeljo 27. 6. ob 13.30 uri in ob 16. uri.

Glasbena šola Bilčovs vabi na

ZAKLJUČNI NASTOP

v soboto 26. junija 1982 ob 19. uri pri Miklavžu v Bilčovsu

Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabi na

KRESNI VEČER

v soboto 26. junija 1982 ob 21. uri pri Piceju (pd. Tedlno) na Zgornjih Zamanjah

Sodelujejo moški zbori SPD „Edinost“ iz Pliberka, „Trta“ iz Žitare vasi in „Vinko Poljanec“ iz Škocijana.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

KRESOVANJE

v soboto 26. junija 1982 ob 21. uri pri Raživu v Zgornjih Rutah

Sodelujejo pevske skupine SPD „Radiše“ Za telesno dobrobit bo poskrbljeno!

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

FOLKLORNO POPOLDNE (v Kovačevem šotoru)

v nedeljo 27. junija 1982 ob 14. uri Nastopajo vse plesne skupine SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple

Planinsko srečanje z Ziljani

Lepa in privlačna Ziljska dolina ima ime po reki Zilji in se vleče od kraja Koče-Muta (Kötschach-Mauthen) do izliva Zile v Dravo pri Beljaku. Obrabljata jo na jugu Karnijske, na severu pa Ziljske Alpe. Največji in glavni kraj doline pa je mesto Šmohor. Po dolini navzgor do Šmohorja je prebivalstvo dvojezično, ta del imenujemo spodnjo Ziljo.

Prvo za takratne razmere slovensko kulturno društvo v spodnji Zilji je bilo planinskega značaja. Ustanovljeno je bilo leta 1900 in se je imenovalo Ziljska podružnica (Slovenskega planinskega društva). Bila je narodno obrambnega značaja — borila se je proti po-

Danes od zgoraj omenjenih društev delujejo samo še Slovensko planinsko društvo v Celovcu (naslednik nekdanje Ziljske in pozneje Koroške podružnice) ter Slovenski prosvetni društvi „Zila“ na Ziljski Bistrici in „Dobrač“ na Brnci.

Slovensko planinsko društvo Celovec, katerega dejavnost pokriva južni del Koroške med Šmohorjem in Komelnom, zajema torej tudi spodnjo Ziljo. Nekdaj je bila ta dejavnost v Zilji zelo močna — na Zahomški planini je bila planinska postojanka, ki jo je upravljala Ziljska podružnica, nato pa do prve svetovne vojne Koroška podružnica (konec organiziranega planinstva na Koroškem). Z obnovitvijo slovenske planinske organizacije na Koroškem, leta 1953 (med obema vojnoma ni bilo organiziranega planinstva na Koroškem), pa so hribi nad Ziljsko dolino spet zaživeli. Slovensko planinsko društvo je spet začelo prirejati izlete v ziljske hribe — Na Ojstrnik (srečanje slovenskih zamejskih planincev), Dobrač, Krniške skale (Gartnerkofel), Negal (Spitzegel), Bistriško in Zahomško planino z Breznikom (Göriacher Berg) ter Brško planino, na Poldnik (1999 m) itd...

Ker je bila pred nedavnim izrečena želja prebivalstva najzahodnejšega dela spodnje Zilje pod mogočnim Poldnikom, da bi obiskali njihove planine in gore, je slovensko planinsko društvo Celovec, ki je bilo nagovorjeno, takoj bilo pripravljeno ugoditi tej želji. Tako bo v nedeljo 11. julija na Poldniški planini (Poludnig Alm) na 1700 m

višine planinsko srečanje z Ziljani. Začelo se bo ob 10. uri dopoldne. Večina planincev bo ob tej priložnosti prav gotovo izrabila priložnost in se povzpela na 1999 m visoki Poldnik, s katerega je čudovit pogled na Julijske Alpe, na z večnim ledom pokrite Visoke ture, na bližnje Ziljske Alpe z mogočnim skalnatim Reifköfom, na Dobrač itd...

Na tem srečanju bo seveda lepa priložnost seznaniti se z Ziljani, z njihovimi lepimi planinami (Brška z Brškim jezerom) in gorami ter njihovimi problemi, ki jih tarejo tako z narodnega kot z gospodarskega gledišča. Mnogo je še ljudi na Koroškem, ki ne poznajo Ziljske doline ali pa vedo le malo o njej. Pridite, nudi se edinstvena priložnost spoznati ljudi in svet najbolj zahodnega območja Evrope, kjer še živi in deluje slovenski življenj. Zelja teh najbolj narodno ogroženih pripadnikov naše narodne skupnosti je bila, da se srečamo prav na njihovih planinah pod mogočnim Poldnikom in da tudi obiščemo to goro. Izpolnimo jim to gorečo željo in udeležimo se tega srečanja v čim večjem številu. V tem trdem boju za narodni obstoj, bi bilo tudi to srečanje svetel žarek, ki posije in razveseli ta trdoživi rod, ki kljub usodi, da živi odrinjen od dogajanja na najkrajšnji periferiji, ne vrže puške v koruzo.

Najugodnejše se pride na Poldniško planino preko Šmohorja. Skozi mesto nato na levo po cesti proti Modrinji vasi (Möderndorf). Na mostu preko Zilje bodo domačini dirigirali promet proti cilju (preko Brške na Poldniško planino).

Občni zbor Slovenskega športnega kluba Obir

V soboto 29. 5. 1982 so se zbrali člani Slovenskega športnega kluba Obir v hotelu Obir v Železni Kapli na svojem tretjem rednem obnem zboru. Odborniki in sekcijski vodje so poročali o dosežkih in o delu, ki je bilo opravljeno v zadnjem letu.

V sekciji smučarsko skakanje so dosegli lep uspeh z zgraditvijo 25-metrse skakalnice pri Podrniku na Obirskem. Pri pripravah je pomagal Smučarski klub Triglav iz Kranja. Načrt za skakalnico pa je napravil dipl. inž. Janez Gorišek. Gradbena dela so opravili pod vodstvom podpredsednika Jozija Hribarja člani kluba sami. Zahvala velja predvsem lastniku zemljišča Izidorju Oražaju in dr. Voku, ki je dal na razpoložljivi bager. 7. februarja 1982 je bila načrtovana na novi skakalnici mednarodna tekma, ki pa so jo morali zaradi vremenskih neprilic odpovedati. Sekcija pa je imela težave tudi s treningi ter z udeležbo na tekmovanjih, ker klubu ni uspelo rešiti problema prevoza, kar pa je predvsem finančno vprašanje.

Igralci namiznega tenisa, ki sodelujejo že drugo leto pri koroškem prvenstvu, so svojo kvaliteto znatno povišali. K temu so pripomogli tudi treningi na Ravnah ter v prostorih glavne šole v Železni Kapli. Dosegli so drugo mesto v drugem razredu vzhod. V koroškem slovenskem prvenstvu 1981 pa je zasedla prva ekipa prvo mesto in druga ekipa tretje mesto. Franc Jožef Smrtnik pa je postal 1981 v koroškem slovenskem prvenstvu prvak.

Prvo leto deluje v okviru kluba sekcija športno sankanje. Člani so nastopili na 12 tekmah po vsej Koroški in dosegli posebno pri tekmah, ki štejejo za Obir pokal, lepe uspehe.

Tudi šahisti so se v zadnjem letu prvič udeležili koroškega prvenstva in zasedli v 3. razredu vzhod tretje mesto.

Težišče v razpravi na občnem zboru je bilo vprašanje, kako zagotoviti klubu potrebna finančna sredstva. Kot neko obliko samopomoči je klub priredil 5. junija 1982 v Žel. Kapli ples, ki je lepo uspel.

Izvoljen je bil sledeč odbor: predsednik mag. Mirko Oraže, prvi podpredsednik in vodja sekcije smučarsko skakanje Jozi Hribar, drugi podpredsednik Janko Kölich, tajnik dr. Avgust Brumnik, drugi tajnik Hanzi Ojster, blagajnik Joško Maloveršnik, drugi blagajnik Flori Smrtnik ml., vodja sekcije namizni tenis Franc Jožef Smrtnik, vodja sekcije šah Justin Polanšek in vodja sekcije športno sankanje Fridi Osojnik.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LETOVANJE OTROK NA MORJU
 Viktringer Ring 26 (Vinko Kušej) Gasometergasse 10/I (Milka Kokol)
 ☎ (0 42 22) 51 25 28 ☎ (0 42 22) 32 5 50

Spoštovani starši!

Vljudno Vam sporočamo, da bo LETOVANJE OTROK NA MORJU V SAVUDRIJI letos v eni izmeni in sicer:
 od 20. avgusta do 3. septembra

Koordinacijski odbor nudi:
 prostore za bivanje, 5 obrokov hrane dnevno, za vsakih deset otrok enega vzgojitelja, zdravstveno oskrbo in v primeru potrebe prevoz bolnega otroka v bolnico ter prevoz v Savudrijo in nazaj.

Cena za 14-dnevno bivanje znaša 1.400 šil., prevozni stroški 400 šil. Prijavnice dobite pri zgoraj omenjenih naslovih. Zадnji rok prijave je 20. julij 1982.

Ker je število prostih mest omejeno, prosimo za čimprejnejše prijave.

RAZGLAS

V zvezi z letovanjem otrok na morju išče koordinacijski odbor vzgojitelje. Interesenti naj se javijo pisмено na enega zgoraj omenjenih naslovov do 20. julija 1982.

Pogoj za sprejem: dopolnjeno 18. leto, izkušnje v vodenju skupin (prednost imajo učitelji(ce), študentje(ke) pedagoške smeri).

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

PLANINSKO SREČANJE Z ZILJANI

v nedeljo 11. julija 1982 ob 10. uri dopoldne na Poldniški planini (Poludniger Alm, 1700 m). Na programu je tudi vzpon na bližnji razgledni vrh Poldnik, 1999 m. Na planini je gostišče. Do Poldniške planine je vozna pot za avtomobile

Domačini Ziljani nas bodo seznanili z njihovimi naravnimi lepotami in njihovim življenjem

Odbor

tujčevanju slovenskih gora na Koroškem. Njen sedež je bil v Ziljski Bistrici, njen predsednik pa je bil deželni in pozneje državni poslanec Franc Grafenauer. Tri leta pozneje je bilo na Brdu ustanovljeno Slovensko izobraževalno društvo Brdo, kateremu so sledila podobna društva v Ziljski Bistrici (1904), na Brnci (1906) in v Melvičah (1910).

ŠPORTNI VESTNIK

GLOBASNICA

Občni zbor SAK

Prejšnji petek je imel Slovenski atletski klub v Globasnici pri Šoštariju občni zbor. Ponovno je bil za predsednika izvoljen Gutovnik Walter. S precejšnjo spremembo je bil ob tej priložnosti izvoljen odbor, ki bo na svoji prvi seji razdelil funkcije. Iz poročil je bilo razvidno, da ima SAK velike finančne težave, ki pa jih misli premostiti z raznimi nabiralnimi akcijami in v pričakovanju raznih podpor. Kot je

znano tare SAK problem, da nima svojega igrišča, kar je vse prej kot razveseljivo dejstvo. Zelja po lastnem igrišču je že stara, vendar jo mislijo v prihodnih treh letih realizirati. To bi bila velika pridobitev za igralce in sploh za slovenski šport na Koroškem. Ta načrt je seveda povezan z velikimi denarnimi stroški. SAK znan kot zavodno športno društvo računa s podporo široke slovenske javnosti na Koroškem.

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO V ŠPANJI

Svetovno prvenstvo v nogometu je v polnem teku. V nadaljevanju našega poročanja je Avstrija premagala Čile z 1:0 in Algerijo (ki je premagala ZRN z 2:1) z 2:0.

n nič ne bi čudil, če bi kakšen jugoslovanski igralec temu sodniku prisolil krepko zaušnico.

Da sedaj je bilo odigranih že okrog 30 iger. Z neodločenim rezultatom 2:2 proti Škotski se je Sovjetska zveza skupno z Brazilijo (v 6. skupini) že prebila v naslednjo rundo.

Zadnje novice s SNP:

V sredo so Italijani igrali neodločeno 1:1 s Kamerunom. Argentina je premagala El Salvador z 2:0 — zelo skromen rezultat za svetovnega prvaka Argentine, če pomislimo, da so Madžari 'premagali' El Salvadorce 10:1. Brazilija pa je premagala Novo Zelandijo s 4:2. Stanje po teh treh igrah je takšno, da je že šest držav doseglo vstop v drugo rundo.

Jugoslavija je igrala neodločeno 0:0 s Severno Irsko, proti Španiji pa je zgubila igro z 2:1 (1:1). Tudi tokrat so Jugoslovani imeli smolo s sodnikom, podobno kot v igri z Brazilijo. Popolnoma neupravičeno je danski sodnik prisodil Špancem enajstmetrovko, kar pa še ni bilo dovolj — ker je Španec zgrešil vrata je lahko še enkrat streljal, no in tokrat mu je uspelo. Celo Španci so priznali, da je moral biti sodnik slep, ko je prisodil enajstmetrovko. Avstrijski trener Felix Latzko pa je v zvezi s tem škandalom dejal, da se prav

ZAHVALA

vsem, ki so spremili našega dragega očeta, deda in pradeda

Lovra Kramer-ja

pd. Janšeja v Holbičah

na njegovi zadnji poti, v nedeljo 20. junija 1982 na pokopališču v Škofiču in nam s tem izkazali svoje sočustvanje s številno udeležbo.

Posebna zahvala velja duhovščini in govornikom za besede tolažbe, pevcem obeh zborov za pesmi žalostinke ob odprtem grobu ter darovalcem cvetja in vencev.

Holbiče, 22. junija 1982

Janšejevi

PIRE DITVE

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v soboto 3. julija 1982 ob 20.30 uri v gostilni pri Oželnu (Anderwald) na Suhi pri Škofičah

Sodelujejo: domači MePZ, trio Koročan iz Šentvida v Podjuni in otroška skupina Škofiče

---

Vabilo na PLES pri Kovaču na Obirskem v petek 25. junija 1982 s pričetkom ob 18. uri

Za prijetno zabavo in ples bosta skrbela ansambla: „Lojze Slak“ in „Fantje iz Praprotna“

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

II. KOLESARSKI IZLET

v nedeljo 4. julija 1982

Start ob 14. uri pri Kovaču na Obirskem

Proga: Obirsko — Železna Kapla nazaj na Obirsko — v Korte (piknik)

Vabljeni kolesarji vsake starosti

AJD: letovanje za mladino in odrasle na Jadranu

Tudi v letošnjem letu nudi Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem svojim članom in prijateljem sledeče ugodne možnosti dopustov ob jugoslovanskem Jadranu:

■ Za mladino v starosti od 8 do 15 let **tritedenski dopust** na Velem Lošinj — turnus od 10. do 31. avgusta. Pavšalna cena 4.380 šil. (vzročni stroški, nočnina, prehrana, oskrba in nezgodno zavarovanje).

■ Prav tako za **mladino 11-dnevni dopust** v Baški na otoku Krku. Turnus od 29. julija do 9. avgusta. Pavšalna cena 2.350 šil. (storitve kot zgoraj).

■ Dopust za **odrasle — 14-dnevni aranžma** v Jelsi na otoku Hvaru. Turnus od 20. avgusta do 1. septembra. Pavšalna cena od 4.950 do 3.950 šil. Storitve: transfer v Ljubljano, polet Ljubljana—Split in nazaj, polpenzion. Popust za mladino (informacije glede tega popusta dobite pri A-J društvu).

Prijave in informacije sprejemata društvo pod sledečim naslovom:
 ÖJG Känten, Postfach 134
 9021 Klagenfurt

Pisarna A-J društva trenutno ni zasedena.

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

FOLKLORNI VEČER

v petek 9. julija 1982 ob 20.30 uri pri Pušniku v Ločah.

Nastopa: tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč, pod vodstvom Erike Wrolich.

Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku vabi na

KONCERT

v nedeljo 27. junija 1982 ob 14.30 uri v gostilni pri „Kosi“ na Ravnah

Nastopajo: Baški fantje, pod vodstvom Aleša Šusterja in Veseli študentje

---

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na ponovitev igre

„MLADOST PRED SODIŠČEM“

(nizozemska drama v dveh dejanjih, ki obravnava razpravo pred sodiščem za mladoletnike), v petek 2. julija 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Glasbene šole — Šentjakob — Sveče

— Loče vabijo na

ZAKLJUČNI KONCERT

v soboto 26. junija 1982 ob 16. uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10

Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

---

Menjava denarja

Stanje v četrtek 24. junija 1982

Za 100 din dobite	27.00 (30.00) šil.
Za 100 din plačate	32.00 (35.00) šil.
Za 100 lir dobite	1.22 šil.
Za 100 lir plačate	1.31 šil.
Za 100 mark dobite	695.50 šil.
Za 100 mark plačate	711.80 šil.